

Voorjaarsnota 2013

Colofon

De voorjaarsnota 2013 is een uitgave van de gemeente Renkum

Inhoud en vormgeving
Gemeente Renkum

Druk
Huisdrukkerij gemeente Renkum

Oplage
111 exemplaren

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Aanbieding	5
Prognose meerjarenbegroting 2013 - 2017.....	7
Leeswijzer.....	8
Bijstellingen lopende begroting.....	9
Voortgang invulling bijstellingen en ombuigingen.....	28
Investeringskredieten.....	44

Aanbieding

Renkum, juni 2013

Aan de raad,

Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2013. Deze voorjaarsnota is een rapportage over de eerste vier maanden van het jaar. In deze tussentijdse rapportage melden wij recente mee- en tegenvallers ten opzichte van de Begroting 2013. Daarmee schetsen wij het financiële kader voor de Begroting 2014. Het beleidsmatige kader voor de Begroting 2014 is vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan dat u voor behandeling in de raadsvergadering van september wordt aangeboden.

Voorjaarsnota op hoofdlijnen

In deze voorjaarsnota geven wij een prognose van de uitkomsten van de Jaarstukken 2013. Verder scheppen we het financiële kader voor de meerjarenbegroting. Daarvoor actualiseren we de budgetten binnen het bestaande beleid. Ook rapporteren we over de voortgang van de invulling van de taakstellingen. Verder vragen wij u kredieten beschikbaar te stellen, dan wel aan te passen en wij melden de voortgang van de geplande investeringen.

Meer informatie over de inhoud en de opbouw van de voorjaarsnota, vindt u in de leeswijzer.

Uitgangspunten

Bij de samenstelling van de meerjarenbegroting gelden de volgende uitgangspunten:

- In voorgaande jaren was het uitgangspunt dat het bestaande gemeentelijke voorzieningenniveau, met inachtneming van hetgeen door de gemeenteraad is besloten, in de meerjarenbegroting gehandhaafd bleef. Ook wanneer sprake was van bijstellingen of ombuigingen werd steeds gepoogd het niveau zoveel mogelijk te handhaven.
Gezien de situatie waarin de gemeente zich momenteel bevindt (bezuinigingen, ombuigingen e.d.) kan echter niet uigesloten worden dat in voorkomende gevallen het voorzieningenniveau afgebouwd moet worden.
- Om het voorzieningenniveau te kunnen handhaven, is een stelpost opgenomen voor de jaarlijkse indexering voor loon- en prijsstijgingen. De omvang van deze stelpost is gelijk aan de trendmatige verhoging van gemeentelijke belastingen plus de nominale groei van de Algemene uitkering.
- De vervangingsinvesteringen, die noodzakelijk zijn om bedrijfsmiddelen op een adequaat kwaliteitsniveau te kunnen handhaven, zijn meegenomen in de berekeningen.
- Wij streven naar kostendekkende tarieven voor gemeentelijke heffingen en leges.
- In de meerjarenbegroting is een jaarlijkse stelpost voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 165.000.
- De (meerjaren)begroting dient sluitend te zijn.

Beslispunten

Wij stellen uw raad voor de voorliggende Voorjaarsnota 2013 vast te stellen. Daarbij vragen we u:

1. goedkeuring voor het bijstellen van de budgetten voor bestaand beleid voor de Begroting 2013 en de structurele doorwerking hiervan voor de meerjarenraming 2014-2017;
2. goedkeuring voor het samenvoegen van de drie bestaande reserves op het gebied van onderwijshuisvesting (reserves brede school/praktijklokalen VSO, IHP en G-onderhoud) tot één reserve onderwijshuisvesting;
3. kennis te nemen van de aanwending van de post onvoorzien;
4. kennis te nemen van de voortgangsrapportage inzake de invulling van bijstellingen en ombuigingen;
5. het beschikbaar stellen van een krediet zoals voorgesteld in het onderdeel investeringskredieten;
6. kennis te nemen van de voortgangsrapportage inzake investeringen in 2013.

De beslispunten één en drie tot en met zes zijn nader toegelicht in het vervolg van deze nota.

Voor wat betreft het samenvoegen van de reserves op het gebied van onderwijshuisvesting hebben wij de volgende argumenten. Er zijn momenteel een drietal reserves op het gebied van onderwijshuisvesting, namelijk:

- Brede scholen/ praktijklokalen VSO;
- Reserve G-onderhoud;
- Reserve IHP.

Deze drie reserves zijn in het verleden ontstaan met afzonderlijke doelstellingen. Met het vaststellen van het IHP 2013-2020 in december 2012 is besloten deze drie reserves gezamenlijk in te zetten als dekking voor het IHP. Daarmee dienen alle drie de reserves hetzelfde doel, waarmee in feite sprake is van één reserve. Wij stellen daarom nu ook formeel voor om van deze drie reserves één reserve Onderwijshuisvesting te maken, en deze met het volgende doel in te stellen:

Het beschikbaar houden van budgetten binnen het IHP bij uitstel van activiteiten.

Planning

• woensdag 12 juni	Technische voorlichting
• t/m vrijdag 14 juni	Indienen vragen
• donderdag 20 juni	Beantwoording vragen
• woensdag 26 juni	Raadsvergadering

Prognose meerjarenbegroting 2013 - 2017

Samengevat laat de meerjarenbegroting inclusief deze voorjaarsnota de uitkomsten zien zoals is weergegeven in de onderstaande tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Saldo Begroting 2013	85	138	90	173	453
Amendement schrappen of wijzigingen aanvullende ombuigingen (blz. 119):					
<i>Maaltijdservice</i>	-38				
<i>Raadsbudget</i>	15	15	15	15	15
<i>Onderwijs aan woonwagenkinderen</i>		-16	-16	-16	-16
<i>Logopediescreening voor 5-jarigen</i>		-25	-25	-25	-25
<i>Extra ombuiging bibliotheek</i>			-50	-50	-50
Saldo Begroting 2013 incl. amendementen	62	112	14	97	377
Voorjaarsnota 2013					
Totaal bijstellingen voorjaarsnota	-846	-112	51	-58	-121
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-784	0	65	39	256

Leeswijzer

Waarom een voorjaarsnota?

In de Financiële verordening is onder andere vastgelegd op welke manier uw Raad de planning- & controlcyclus wil vormgeven. In artikel 4 van de financiële verordening is opgenomen dat het college de raad een nota aanbiedt op basis waarvan de kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren kunnen worden bepaald. Op basis van deze voorjaarsnota worden de financiële kaders vastgesteld. Het meerjarenbeleidsplan behandelt de beleidsmatige kaders.

Opbouw voorjaarsnota

Deze voorjaarsnota bestaat uit een aantal onderdelen.

Ontwikkelingen bestaand beleid op hoofdlijnen

De tabel geeft een samenvatting van alle bijstellingen voortvloeiend uit deze voorjaarsnota.

Bijstellingen lopende begroting

In de voorjaarsnota legt het college verantwoording af over de eerste vier maanden van 2013 en brengt zij een aantal voor het lopende jaar actuele ontwikkelingen in beeld. Dit resulteert in het bijstellen van een aantal budgetten. Wij vragen u tijdens de raadsbehandeling in te stemmen met deze bijstellingen voor 2013 en de consequenties voor de komende jaren. In dit onderdeel wordt tevens de aanwending van de post onvoorzien onder uw aandacht gebracht.

Voortgang invulling bijstellingen en ombuigingen

In dit hoofdstuk vindt u een specificatie van de nog openstaande taakstellingen. Wij rapporteren de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van deze taakstellingen.

Investeringskredieten

Op basis van de nota activering en afschrijving rapporteren we de voortgang van de in de begroting goedgekeurde investeringen. Zonodig vragen wij u toestemming voor (nieuwe) investeringskredieten.

Bijstellingen lopende begroting

In dit hoofdstuk zijn de financiële bijstellingen van de lopende (meerjaren)begroting weergegeven. Daarbij komen allereerst de mutaties per programma en de wijzigingen binnen de Algemene dekkingsmiddelen aan de orde. Alle bijstellingen groter dan € 20.000 en/of 5 % zullen worden toegelicht. Vervolgens wordt ingegaan op de aanwending van de post onvoorzien. Het totaal van de bijstellingen is weergegeven in de volgende tabel.

Bijstellingen lopende begroting <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Werk & inkomen	-864	6	6	6	6
Zorg, educatie & maatschappelijke participatie	-71	-71	-28	-28	-28
Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen	-14	0	0	0	0
Milieu, natuur & duurzaamheid	7	-42	-42	-42	-42
Veiligheid	-19	-69	-71	-71	-71
Verkeer	6	-37	-41	-38	-38
Sport, kunst & cultuur	-33	-33	-33	-33	-33
Bedrijvigheid, recreatie & toerisme	0	0	0	0	0
Burger, bestuur & organisatie	-162	-168	-121	-122	-123
Algemene dekkingsmiddelen	303	301	381	269	208
Totaal	-846	-112	51	-58	-121

Programma 1 Werk & inkomen

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
A. Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
B. Inburgering en integratie	-375	0	0	0	0
C. Volwassenen Educatie	0	0	0	0	0
D. Inkomensvoorziening	-339	6	6	6	6
E. Minimabeleid	-150	0	0	0	0
Totaal	-864	6	6	6	6

Hieronder volgt een toelichting per product.

A. Arbeidsparticipatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Taakstelling WSW 2013	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage participatie	69	-2	-45	-37	-37
Lasten participatie	-20	25	15	65	-18
Mutatie reserve	-49	-24	30	-28	55
Totaal	0	0	0	0	0

Taakstelling WSW 2013

Het bedrag van de rijksbijdrage 2013 is aangepast aan de toekenning van het ministerie van eind oktober 2012. Voor 2013 ontvangt de gemeente een budget van € 3.269.000 voor de realisatie van 126 arbeidsjaren. Per arbeidsjaar betekent dit een vergoeding van afgerond € 25.900. Zoals afgesproken is met Permar WS, zal het totale rijksbudget taakstellend voor Permar WS beschikbaar zijn voor het realiseren van deze arbeidsjaren. Permar WS zorgt tevens voor de betaling aan andere WSW-bedrijven waar Renkumse Wsw-ers werken (Presikhaaf Bedrijven). Gelet op de invoering van de (nieuwe) Participatiewet, is het op dit moment nog niet in te schatten welk budget de gemeente de komende jaren exact gaat ontvangen.

Rijksbijdrage en lasten participatie

Het bedrag van de rijksbijdrage is aangepast aan de toekenning van het ministerie van eind september 2012 en het resultaat van de inzet van de middelen 2012 (de meeneemregeling; zie verder jaarrekening 2012). Voor 2013 ontvangt de gemeente een budget van € 743.000. Gelet op de invoering van de (nieuwe) Participatiewet, is het op dit moment nog niet in te schatten welk budget de gemeente de komende jaren gaat ontvangen. Om een inschatting te kunnen maken van de verwachte inzet van de reserve Participatie zijn wij bij de meerjarenraming uitgegaan van een structureel budget van € 750.000 voor participatie en re-integratieactiviteiten. Hierna wordt toegelicht op welke wijze wij dit beschikbaar budget de komende jaren willen inzetten en wat dit voor consequenties heeft voor de reserve participatie.

Gesubsidieerde arbeid

Wij hebben besloten tot de afbouw van de WIW en ID banen. In de voorjaarsnota 2012 hebben wij al gedeeltelijk geanticipeerd op deze afbouw. Op basis van het huidige planning zal het budget ten behoeve van de gesubsidieerde arbeid de komende 3 jaren afgebouwd gaan worden.

Scholing en activering

Het budget voor scholing en activering hebben wij de komende jaren op het niveau van 2013 gehouden. Voor een verdere specificatie hiervan verwijzen wij u naar de Uitvoeringsnotitie Participatie en re-integratie. Per saldo betekent dit voor de komende jaren een materieel budget van € 540.000 en een budget voor re-integratieactiviteiten in eigen beheer van € 270.000.

Mutatie reserve

In de voorjaarsnota 2012 was een voorlopige meerjarenplanning weergegeven. Gelet op de realisatie 2012 en bovengenoemde mutaties, wijzigt ook de inzet van de reserve Participatie. In onderstaande tabel treft u een gewijzigde meerjarenraming van de baten en lasten van participatie aan en de inzet van de reserve Participatie. Per saldo resteert ultimo 2017 nog een reserve van afgerond € 232.000. Op dit moment is niet bekend of de huidige financieringsmethode ook binnen de nieuwe Participatiewet gaat gelden. Wij stellen u voor deze reserve voorlopig beschikbaar te houden voor een mogelijke afrekening met de huidige financieringsmethode van het rijk (meeneemregeling) van € 206.000.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Rijksbijdrage (incl. meeneemregeling)	792	736	750	750	750
Lasten	-985	-905	-855	-805	-805
Tekort/inzet reserve	-193	-169	-105	-55	-55
Stand reserve 1-1	809	616	447	342	287
Inzet reserve	-193	-169	-105	-55	-55
Stand reserve 31-12	616	447	342	287	232

B. Inburgering en integratie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Subsidieplafond programma 1	0	0	0	0	0
Aanpassing participatiebudget	0	0	0	0	0
Taakstelling afwikkeling wet inburgering	-375	0	0	0	0
Radicaliseringsbestrijding	-18	0	0	0	0
Uitname reserve algemene uitkering	18	0	0	0	0
Totaal	-375	0	0	0	0

Subsidieplafond programma 1

De subsidie voor de SVG is voor 2013 door ons College verstrekt. Dekking komt voor een gedeelte uit het participatiebudget, en dat gedeelte wordt niet vooraf in het subsidieplafond 'meegeteld' (andere kostensoort). We stellen voor het subsidieplafond te verhogen naar € 50.803. Dit heeft verder geen financiële gevolgen.

Geen extra bijdrage St. Voedselbank Neder Veluwe in 2013

In opdracht van uw raad heeft het college met het bestuur van de Voedselbank gesproken. De verwachte toename van het aantal hulpvragen is meegevallen en heeft in de jaarrekening 2012 geen tekorten opgeleverd. De eenmalige bijdrage (raadsbesluit november 2012) van de gemeente Renkum wordt meegenomen in het boekjaar 2013. Het college heeft waardering uitgesproken voor de inzet van de Voedselbank en het groot aantal vrijwilligers dat hier werkt om de vele hulpvragen te behandelen. De Voedselbank functioneert daarmee als particuliere achtervang van het gemeentelijk minimabeleid. Het bestuur kent op dit moment geen knelpunten. In uiterste situaties kan een subsidieaanvraag ingediend worden.

Aanpassing participatiebudget

Het Rijk heeft het participatiebudget met € 7.000 verlaagd voor het onderdeel inburgering. We verlagen de begrote inkomsten en passen het uitgavenbudget daarop aan.

Taakstelling afwikkeling wet inburgering

In de jaarrekening 2012 is bij de verantwoording van het product inburgering en integratie de ontvangst van de afwikkeling wet inburgering en de 'pardon'regeling opgenomen. In januari 2013 is deze vaststelling ontvangen en in de jaarrekening 2012 verwerkt conform de BBV regelgeving. In eerste instantie gingen we er vanuit dat het geld in 2013 zou vrijvallen in de voorjaarsnota, wat betekent dat er nu een voordeel in de jaarrekening, maar een nadeel in de voorjaarsnota gemeld moet worden.

Radicaliseringsbestrijding en uitname reserve

Project Samenspel of tegenspel, in het kader van polarisatie en radicalisering, is grotendeels uitgevoerd in 2012. Een klein deel van de activiteiten wordt uitgevoerd in 2013.

Het resterende budget dat voor de uitvoering van het projectplan was geraamd wordt daarvoor uit de reserve gehaald.

D. Inkomensvoorziening <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Inkomensvoorziening	-331	0	0	0	0
Aanvraag MAU	-14	0	0	0	0
Decentralisaties	0	0	0	0	0
Overigen	6	6	6	6	6
Totaal	-339	6	6	6	6

Inkomensvoorziening

De rijksbijdrage is voorlopig vastgesteld op € 6.509.000. Ten opzicht van de raming van de najaarsnota 2012 betekent dit een verhoging van het budget met € 609.000. Op basis van de prognose van de verwachte lasten moeten wij echter constateren dat deze verhoging van de rijksbijdrage niet voldoende is om de verwachte lasten voor dit jaar te dekken. Op basis van deze prognose gaan wij er vanuit dat de netto lasten, ondanks de in de najaarsnota genoemde ingezette projecten, uit zullen komen op een bedrag van € 7.200.000.

De oorzaak hiervan is enerzijds het feit dat door de slechte economische situatie het aantal bijstandsgerechtigden blijft groeien. Anderzijds is uit recent onderzoek in het kader van de aanvraag voor een Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU) gebleken, dat er sprake is van een aantal bijzondere lokale omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen.

Nader gespecificeerd:

- in Renkum is sprake van een extreem hoog aanbod van zorg- en welzijnsinstellingen en hierdoor is sprake van aanzuigende werking op nieuwe, bijstandsafhankelijke inwoners die bovendien zeer moeilijk re-integreerbaar zijn.
- in Renkum is relatief weinig (en relatief afnemende) werkgelegenheid, zeker voor laaggeschoolden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- in de periode 2010-2012 lag de instroom van 40-plussers in de WW, woonachtig in Renkum, meer dan 25% boven het landelijk gemiddelde (bron 2013).

Ontwikkeling WWB-bestand gemeente Renkum

In 2012 zien wij dat de gemeente Renkum met een maximale stijging van 5% van het bijstandsbestand iets boven het landelijk gemiddelde ligt van 3% ligt. Als we kijken naar het laatste kwartaal van 2012 zien we een stijging van 5% van het bijstandsbestand ten opzichte van het op één na laatste kwartaalcijfer in 2012. In de eerste maanden van 2013 zien we dat deze trend zich voortzet.

Instroom WWB, IOAW/Z, BBZ (excl. zak- en kleedgeld)

De instroom van nieuwe klanten (WWB, IOAW/Z, BBZ) zal naar verwachting in 2013 veel hoger uitkomen dan in 2012. Over heel 2012 bedroeg de instroom van nieuwe klanten 157. In de eerste drie maanden van 2013 zien we reeds een instroom van 63 nieuwe klanten. In vergelijking met 2012 zien we in de eerste maanden van 2013 een toename van nieuwe klanten afkomstig uit de WW.

Acties om instroom te beperken en uitstroom te vergroten

- Door middel van een doortastende en strenge invulling van ons poortwachtersproces beperken wij de instroom zoveel mogelijk: consulenten inkomen en participatie samen aan de poort.
- Wij stellen prioriteiten en zetten maximaal in op het laten uitstromen van kanshebbende klanten. De minder kanshebbenden worden klaargestoomd om door te groeien naar een kanshebbende situatie.
- In het laatste kwartaal van 2012 zijn wij gestart met integraal handhaven vanuit inkomen, participatie en sociale recherche.

Voor meer informatie hieromtrent verwijzen wij u naar de 'Uitvoeringsnotitie Participatie en re-integratie'.

Resultaten

De in de najaarsnota genoemde ingezette projecten op het gebied van werk en participatie hebben geleid tot een hogere (deeltijd)uitstroom. Het percentage klanten wat inkomsten heeft uit arbeid is, ondanks de stijging van het totaal aantal mensen met een uitkering, gelijk gebleven. Daarnaast heeft de aanscherping van ons Poortwachterproces geleid tot een aantoonbaar kwantitatief resultaat: de instroom in Renkum is de afgelopen jaren onder het landelijk gemiddelde gebleven (in 2010 en 2011 door SZW geconstateerd in het kader van de objectieve arbeidsmarktcriteria; 2012 raming op basis CBS-gegevens).

Ontwikkeling inkomensdeel

De verwachting is dat er een correctie zal plaatsvinden op het voorlopige budget voor 2013. Dit komt omdat er in 2012 minder uitkeringen zijn verstrekt dan geraamd en de raming voor 2013 lager uitvalt volgens berekeningen van het CPB. Het is nog onduidelijk wat het precieze budgettaire gevolg is van de nieuwe ramingen en de lagere gerealiseerde cijfers over 2012. Het ministerie van SZW maakt in mei/juni van dit jaar de nadere voorlopige budgetten bekend.

Per saldo verwachten wij echter dat wij over 2013 weer een extra vergoeding moeten vragen aan het rijk. Het is mogelijk dat binnen de aangevraagde Meerjarige Aanvullende Uitkering 2013 extra budget vrijkomt.

De mogelijke structurele financiële consequenties voor 2014 en verder zijn op dit moment niet in te schatten.

In onderstaande tabel zijn de doorgevoerde mutaties weergegeven.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Raming primitief	Raming vjn 2013	Mutatie
Rijksbijdrage	5.900	6.509	609
Verwachte IAU 2013	0	40	40
Totaal rijksbijdrage	5.900	6.549	649
WWB	5.025	6.040	1.015
Zak- en kleedgeld	630	550	-80
IOAW/IOAZ	445	390	-55
Bbz gemeente	120	220	100
Totaal lasten	6.220	7.200	980
Eigen risico 10% / nadeel	320	651	-331

Aanvraag MAU

Voor de jaren 2013 tot en met 2015 is een Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU) aangevraagd. Voor de aanvraag MAU is externe expertise ingehuurd, waarvan de kosten € 14.000 bedragen.

Decentralisaties

In december 2012 maakte het kabinet de contouren van de Participatiewet bekend. De contouren zijn in het eerste kwartaal van 2013 verder uitgewerkt in een wetsvoorstel zodat de wet op 1 januari 2014 in werking zou kunnen treden. Het Sociaal akkoord dat het kabinet op 11 april 2013 met de sociale partners sloot, heeft grote gevolgen voor de Participatiewet. Dit betekent dat de Participatiewet opnieuw aangepast moet worden en de ingangsdatum verschuift naar 1 januari 2015.

E. Minimabeleid <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Bijzondere bijstand	-100	0	0	0	0
Schuldhelpverlening 2013	-50	0	0	0	0
Totaal	-150	0	0	0	0

Bijzondere bijstand

Er is sprake van een sterke stijging van het aantal verstrekkingen bijzondere bijstand dit jaar.

Deze stijging houdt met name verband met de toename van het aantal verstrekkingen bijzondere bijstand voor beheerskosten (bewindvoering) en woonkosten boven de maximale huurgrens. De toename van het aantal verstrekkingen voor deze kosten houdt verband met landelijke trends. Recentelijk zien we een landelijke toename van het aantal uitgesproken bewinden. Door deze toename wordt er een groot beroep gedaan op de gemeentelijke middelen (de bijzondere bijstand). De gemeenten hebben zelf geen grip op de stijgende kosten van beschermingsbewind. De stijging van het aantal verstrekkingen bijzondere bijstand voor woonkosten boven de maximale huurgrens valt te verklaren door het feit dat mensen vanwege de economische crisis hun baan verliezen en als gevolg daarvan hun huur of hypotheek niet langer kunnen betalen. Aan degenen aan wie bijzondere bijstand voor woonkosten boven de maximale huurgrens wordt toegekend, wordt een verhuisplicht opgelegd (de lokale woningmarkt speelt hierbij ook een rol).

Het is nog onzeker of deze stijgende lijn van de eerste paar maanden van 2013 verder zal doorzetten. In de najaarsnota wordt u hierover verder geïnformeerd. Op basis van de huidige prognose over 2013 verwachten wij extra uitgaven van (€ 10.000 voor het budget bijzondere bijstand zak- en kleedgeld en € 90.000 voor het budget bijzondere bijstand overige verstrekkingen).

Schuldhelpverlening 2013

Sinds 1 juli 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) van kracht. De wet verplicht gemeenteraden onder andere om elke vier jaar een beleidsplan vast te stellen. Het Beleidsplan Integrale Schuldhelpverlening gemeente Renkum 2013-2015 wordt in mei van dit jaar aan de raad voorgelegd. Met ingang van 1 januari 2013 is de overeenkomst met het BAC opgezegd en voert de gemeente zelf de regie over de integrale schuldhelpverlening. Hiervoor diende tijdelijk gekwalificeerd personeel ingehuurd te worden. De gemeente kiest voor het behouden van de poortwachtersfunctie, maar het zogenaamde 'technische gedeelte' (schuldregelen en budgetbeheer) zal worden aanbesteed. De bedoeling is dat medio september het aanbestedingstraject is afgerond. Het aanbestedingstraject wordt tevens begeleid door externe expertise.

De toename van het aantal hulpvragen, de kosten van de inhuur van het extern gekwalificeerd personeel en de te verwachten kosten van het aanbestedingstraject verwachten wij aan extra kosten een bedrag van € 50.000 in het jaar 2013. Voor meer informatie omtrent de landelijke en lokale trends verwijzen wij u naar het u toegezonden Beleidsplan Integrale Schuldhelpverlening gemeente Renkum 2013-2015.

Programma 2 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
B. Maatschappelijk werk	-7	-7	-7	-7	-7
D. Sociale samenhang en leefbaarheid	-8	-8	-8	-8	-8
E. Preventieve voorzieningen voor jeugd en opvoeders	-44	-44	-1	-1	-1
G. Mantelzorg & vrijwilligers	-3	-3	-3	-3	-3
H. Zelfredzaamheid en participatie	-4	-4	-4	-4	-4
I. Individuele voorzieningen	3	3	3	3	3
J. Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg	-1	-1	-1	-1	-1
K. Lokale educatieve agenda	0	0	0	0	0
O. Peuterspeelzaalwerk	0	0	0	0	0
P. Lokaal jongerenwerk	-6	-6	-6	-6	-6
Totaal	-71	-71	-28	-28	-28

Hieronder volgt een toelichting per product.

E. Preventieve voorzieningen voor jeugd en opvoeders <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Multiprobleem gezinnen	-43	-43	0	0	0
Overigen	-1	-1	-1	-1	-1
Totaal	-44	-44	-1	-1	-1

Multi-problem gezinnen

In 2011 en 2012 is er vanuit de AWBZ pakketmaatregel volledige dekking gevonden voor de ondersteuning van het traject multiprobleem gezinnen. De verwachte lasten 2013 zijn € 83.000. € 43.000 hiervan komt ten laste van preventieve voorzieningen jeugd en opvoeding en € 40.000 wordt gedekt uit het budget invoering AWBZ transitie. Zie ook de uitleg bij product 2 H.

H. Zelfredzaamheid en participatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Uitname reserve algemene uitkering	-40	0	0	0	0
Uitname reserve algemene uitkering pakketmaatregel AWBZ	40	0	0	0	0
Uitname reserve voor AWBZ implementatie	81	0	0	0	0
Restant 2012 implementatiebudget in 2013 aanwenden	-81	0	0	0	0
Overigen	-4	-4	-4	-4	-4
Totaal	-4	-4	-4	-4	-4

Uitname reserve algemene uitkering voor AWBZ pakketmaatregel en invoering AWBZ transitie

In 2012 heeft het Rijk middelen invoering AWBZ transitie beschikbaar gesteld. Hiervan resteert € 81.000. Dit willen we in 2013 inzetten (samen met de 2^e tranche) voor intensieve begeleiding (pakketmaatregel). We stellen voor een bedrag van € 40.000 uit de reserve AWBZ Pakketmaatregel te halen, t.b.v. het traject multiproblem-gezinnen. Het traject is gestart als pilot, de kosten hiervan zijn totaal € 83.000. De bedoeling is het traject structureel in te bedden aangezien deze aanpak past in de gedachtenlijn van het Rijk. Het voornemen is om de structurele inbedding te realiseren binnen de aanpak jeugdzorg die m.i.v. 1 januari 2015 onder onze verantwoordelijkheid wordt uitgevoerd. Het resterende bedrag te weten € 43.000 komt ten laste van preventieve voorzieningen Jeugd en Opvoeding.

I. Individuele voorzieningen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Hulp bij huishouden	-223	-200	-200	-200	-200
Wmo integratie uitkering	63	40	40	40	40
W-V-R voorzieningen	160	160	160	160	160
Overig	3	3	3	3	3
Totaal	3	3	3	3	3

Hulp bij huishouden

In het voorstel m.b.t. de wijziging van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning (raadsvergadering december 2012) hebben wij u geïnformeerd over de aanpassingen welke doorgevoerd zouden worden m.b.t. de verstrekking van de hulp bij huishouden. Het betreffen de volgende aanpassingen:

- aanpassingen m.b.t. de categorieën hulp bij huishouden (natura en PGB);
- aanpassingen van de uurtarieven;
- overgang van een netto PGB naar een bruto PGB.

Bij dit voorstel is aangegeven dat deze aanpassingen zouden leiden tot een nadeel. In eerste instantie was ingeschat dat het niet meer toepassen van de inkomenstoets gevolg zou hebben voor de HbH in natura van € 120.000. Gebleken is dat het niet kunnen hanteren van deze inkomenstoets ook gevolgen heeft voor de HbH PGB. Wij schatten dit nadeel alsnog op € 80.000. Vooralsnog kunnen wij deze totale kosten van € 200.000 binnen het budget individuele voorzieningen opvangen.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Budget oud	Mutatie	Budget nieuw
HbH natura	2.360	702	3.062
HbH PGB	200	183	383
Bijdrage Wtcg PGB	-20	20	0
Eigen bijdrage natura	-245	-582	-827
Eigen bijdrage PGB	0	-123	-123
Totaal	2.295	200	2.495

Daarnaast is, ten behoeve van de extra werkzaamheden in het kader van de herindicatie van alle klanten met indicatie schoonmaakondersteuning, voor een periode van 3 maanden een extra consulent ingehuurd. De lasten voor deze inhuur bedragen € 23.000, zodat het totale nadeel binnen dit taakveld in 2013 € 223.000 bedraagt.

Wmo integratie uitkering

De integratie uitkering Wmo is met € 35.000 naar boven bijgesteld naar € 3.650.000. Daarnaast was de verhoging van € 29.000 uit de septembercirculaire 2012 (zie najaarsnota 2012 pagina 37) nog niet functioneel ingezet. Voor 2013 worden deze extra middelen voor € 63.000 ingezet ten behoeve van de dekking van het nadeel op de hulp bij het huishouden. Structureel wordt € 40.000 van deze middelen ingezet.

Woonvoorzieningen, Vervoersvoorzieningen, Rolstoelvoorzieningen (WVR voorzieningen)

Op basis van de exploitatie 2012 is het mogelijk om diverse budgetten te verlagen en dient 1 budget verhoogd te worden. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de jaarrekening 2012.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Toelichting	Budget
Woonvoorziening	Kleine woningaanpassingen algemeen gebruikelijk	-90
Vervoersvoorziening	Vermindering verstrekking scootmobielen	-61
Vervoersvoorziening	Verhoging lasten collectief vervoer	20
Vervoersvoorziening	Verlaging budget onderhoud scootmobielen	-14
Rolstoelen	Verlaging budget onderhoud rolstoelen	-15
		-160

Reserve Wmo

Op basis van deze voorjaarsnota heeft nog geen aanspraak gemaakt te worden op extra middelen uit de reserve Wmo. Wel dient opgemerkt te worden dat in de loop van het jaar kan blijken dat de aanspraak op individuele voorzieningen groter wordt dan nu voorzien. Daarnaast blijft het onzeker of het rijk niet in het kader van de herberekeningen van de integratie uitkering over de jaren 2011, 2012 of 2013 alsnog het budget verlaagd. Voor deze mogelijke tegenvallers in de loop van het jaar kan de reserve Wmo als dekking dienen. Ultimo 2012 was de reserve Wmo € 690.000 groot.

Programma 3 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
B. Volkshuisvesting	0	0	0	0	0
C. Bestemmingsplannen	0	0	0	0	0
D. Grondexploitatie/ruimtelijke projecten	-14	0	0	0	0
Totaal	-14	0	0	0	0

Hieronder volgt een toelichting per product.

B. Volkshuisvesting <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Besluit Woninggebonden Subsidies	47	0	0	0	0
Besluit Woninggebonden Subsidies, uitgaaf	-47	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Besluit Woninggebonden Subsidies

De gemeente heeft een bedrag ontvangen van € 46.685. Deze gelden komen uit de opgebouwde reserves ingevolge het Besluit Woninggebonden Subsidies. Deze gelden moesten verdeeld worden onder de drie rechthebbenden, te weten de stad Arnhem, de regio Nijmegen en de stadsregio.

De stadsregio heeft besloten om hun deel te verdelen onder de 20 stadsregiogemeenten naar rato van het aantal inwoners per 1 januari 2011. De stadsregio heeft daaraan de volgende voorwaarden gekoppeld:

1. De gelden moeten worden besteed in het kader van de volkshuisvesting;
2. De gemeenten ontvangen een voorschot van 100%, verantwoording vindt plaats bij de gemeentejaarrekening. De stadsregio beoordeelt aan de hand van de verantwoording of de gelden conform de voorwaarden zijn besteed.

C. Bestemmingsplannen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Actualisatie bestemmingsplannen	-16	-16	-24	-4	-24
Mutatie reserve bestemmingsplannen	16	16	24	4	24
Totaal	0	0	0	0	0

Actualisatie bestemmingsplannen/ Mutatie reserve bestemmingsplannen

Wetgeving bepaalt dat alle bestemmingsplannen op 1 juli 2013 actueel moeten zijn. Dit betekent niet ouder dan tien jaar. Plannen die ouder zijn dan tien jaar moeten dus voor 1 juli 2013 zijn herzien. Onze planning voor de actualisatie van deze bestemmingsplannen is in verband hiermee geactualiseerd. Deze planning is reëel en past binnen de reserve Bestemmingsplannen.

D. Grondexploitatie/ruimtelijke projecten <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Dorpsplein Wolfheze	-14	0	0	0	0
Totaal	-14	0	0	0	0

Dorpsplein Wolfheze

De ambtelijk te maken kosten voor de realisatie van het dorpsplein overschrijden het in 2007 beschikbaar gestelde budget voor ambtelijke uren van € 50.000. Deze extra gemaakte ambtelijke kosten moeten ten laste komen van de exploitatie. Dit bedrag zal ca. € 14.000 zijn. Deze overschrijding is met name ontstaan doordat overleg met Prorail en Provincie over hun subsidiebijdrage veel tijd kostte. Ambtelijke kosten zijn overigens niet te benoemen als subsidiabele kosten.

Programma 4 Milieu, natuur & duurzaamheid

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
B. Bos-, landschaps- en natuurbescherming	-9	-9	-9	-9	-9
C. Plantsoenen en parken	0	0	0	0	0
D. Riolering en water	16	16	16	16	16
E. Afvalverwijdering en -verwerking	0	0	0	0	0
G. Milieu Educatie Centrum	0	-49	-49	-49	-49
Totaal	7	-42	-42	-42	-42

Hieronder volgt een toelichting per product.

B. Bos-, landschaps- en natuurbescherming <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Planning LOP 2013	-58	0	0	0	0
Mutatie reserve LOP	58	0	0	0	0
Rijksbijdrage bossen	-9	-9	-9	-9	-9
Overigen	1	1	1	1	1
Totaal	-9	-9	-9	-9	-9

Planning LOP 2013/ Mutatie reserve LOP

Volgens de planning van het LOP is dit jaar € 93.000 benodigd. Binnen de exploitatie is € 35.000 begroot. Er vindt een uitname uit de reserve LOP plaats van € 58.000.

Rijksbijdrage bossen

Per 1 januari 2013 heeft het Rijk haar subsidies voor het bosbeheer anders berekend. Buiten een bezuiniging op deze subsidies zijn met name de subsidies voor zgn. productiebossen fors verminderd. Daar de gemeente Renkum bijna haar gehele bosbezit heeft aangemerkt als “productiebos” worden wij in 2013 geconfronteerd met meer dan een halvering van ons subsidiebedrag.

D. Riolering en water <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Mutatie reserve Rioolheffing	16	16	16	16	16
Totaal	16	16	16	16	16

Mutatie reserve Rioolheffing

Binnen het bestek groenonderhoud 2013 hebben een aantal financiële mutaties plaats gevonden. Binnen dit bestek zijn een aantal posten te vinden welke betrekking hebben op ‘straatreiniging’ (zie product Wegen, straten en pleinen, ‘bestek groenonderhoud’). Verder zijn mutaties doorgevoerd op veegvuilafvoer en verwerking, papierbakkenvuil en verwerking puin. (zie product Wegen, straten en pleinen, ‘straatreiniging’ en ‘overigen’). 50% van de ‘straatreiniging’ wordt doorbelast in de Rioolheffing. Bovenstaande mutatie heeft hierop betrekking.

E. Afvalverwijdering en -verwerking <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Extra dividend ACV over resultaat 2012	61	0	0	0	0
Eindafrekening ACV 2012	34	0	0	0	0
Reserve Afvalstoffenheffing	-94	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Extra dividend ACV over resultaat 2012/ Reserve Afvalstoffenheffing

De ACV keert over het resultaat van 2012 een extra dividend uit van € 60.554, bovenop het standaard dividend (6%) van € 51.210 over het geïnvesteerde vermogen (€ 853.501). Conform de systematiek van de voorgaande jaren komt dit bedrag ten gunste van het product Afvalverwerking- en verwijdering en vervolgens in de reserve Afvalstoffenheffing.

Definitieve afrekening ACV 2012

De ACV heeft een herberekening gemaakt van de verwerkingkosten/-opbrengsten van de diverse afvalstoffen van het afvalbrengstation. Hieruit is gebleken dat een bedrag van € 33.754 aan de gemeente zal worden gecrediteerd. Dit bedrag wordt aan de reserve Afvalstoffenheffing gedoteerd.

G. Milieu Educatie Centrum <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Invulling taakstelling MEC	0	-49	-49	-49	-49
Totaal	0	-49	-49	-49	-49

Invulling taakstelling MEC

Ten behoeve van het behalen van NME doelstellingen resteert een budget van € 15.000. De verwachte termijn is 5 jaar. Onderzoek naar de inzet van deze gelden loopt nog. Het restant materieel budget van € 6.000 is ingezet ten behoeve van de invulling van de taakstelling. Het overige deel van de taakstelling ad. € 49.000 (€ 55.000 minus € 6.000) is binnen het p-budget (programma 9) ingevuld.

Programma 5 Veiligheid

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
B. Brandveiligheid	-19	-69	-71	-71	-71
Totaal	-19	-69	-71	-71	-71

Hieronder volgt een toelichting per product.

B. Brandveiligheid <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Inflatiecorrectie DVO brandweer	-31	-31	-31	-31	-31
Correctie DVO VGGM	12	-38	-40	-40	-40
Totaal	-19	-69	-71	-71	-71

Inflatiecorrectie DVO brandweer

In 2010 is de uitvoering van de brandweertaken overgedragen aan de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM). In de dienstverleningsovereenkomst (dvo) is afgesproken dat vanaf 2012 jaarlijks de prijs van de dvo zal worden herzien voor loon- en prijsstijgingen. Dit gebeurt aan de hand van de indexeringspercentages uit de Macro-Economische Verkenningen (MEV), loonvoet sector overheid en prijs overheidsconsumptie netto materieel. In 2012 heeft geen correctie voor loon- en prijsstijgingen plaatsgevonden. Voor 2013 wordt daarom een inflatiecorrectie doorberekend voor 2012 en 2013. Het gaat om een totaal bedrag van € 31.000. Dekking vindt plaats uit de stelpost voor loon- en prijsstijgingen binnen de algemene dekkingsmiddelen.

Correctie dienstverleningsovereenkomst VGGM

De dvo met de VGGM is aangepast. Door aanpassing van het contract voor het onderhoud van brandkranen door Vitens, is een voordeel van € 12.000 in 2013 gerealiseerd. Met ingang van 2014 voert de VGGM de brandweertaken uit voor de gehele regio. Gevolg hiervan is dat ook wij een nieuwe dvo moeten afsluiten, onder dezelfde uitgangspunten als die voor de andere gemeenten in de regio gelden. Deze uitgangspunten leiden tot een hogere bijdrage voor facilitaire kosten, een extra bijdrage voor risicobeheersing en een lagere bijdrage voor bereikbaarheidskaarten en realistisch oefenen. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 38.000 in 2014 en € 40.000 met ingang van 2015.

Programma 6 Verkeer

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
A. Verkeersmaatregelen	0	2	-2	1	0
D. Wegen, straten en pleinen	6	-38	-38	-38	-38
Totaal	6	-37	-41	-38	-38

Hieronder volgt een toelichting per product.

D. Wegen, straten en pleinen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Bestek groenonderhoud	-20	-20	-20	-20	-20
Openbare verlichting energie	100	0	0	0	0
Bijdrage provincie inzake stroomverbruik openbare verlichting	-10	-10	-10	-10	-10
Straatreiniging	-17	-17	-17	-17	-17
Gladheidsbestrijding	-56	0	0	0	0
Overigen	8	8	8	8	8
Totaal	6	-38	-38	-38	-38

Bestek groenonderhoud

Het contract 'bestek groenonderhoud 2013' met de Permar is rond gekomen. Ten opzichte van het voorgaande bestek hebben enkele verschuivingen plaats gevonden en totaal is € 43.000 meer benodigd. Hiervan betreft € 23.000 het product Plantsoenen en parken en € 20.000 het product Wegen, straten en pleinen (onderdeel straatreiniging).

Van genoemde € 43.000 betreft € 20.000 inflatiecorrectie (conform CROW-indexering). Deze wordt gedekt door de stelpost voor loon- en prijsstijgingen. In bovenstaande tabel is een nadeel van € 20.000 opgenomen. Hiertegenover staat echter een voordeel van € 20.000 in programma Algemene dekkingsmiddelen, per saldo neutraal.

De overige € 23.000 wordt binnen de budgetten van het product Plantsoenen en parken opgevangen, per saldo neutraal.

Openbare verlichting energie

Inmiddels is inzichtelijk wat de werkelijke kosten voor energiebelasting moeten zijn. Hieruit blijkt dat het huidige beschikbaar budget "energie openbare verlichting" toereikend is. De voorschotnota's worden in overleg met de leverancier aangepast. Inmiddels is de eindafrekening over 2012 gereed en blijkt dat het bedrag wat terug ontvangen wordt het in 2012 gemelde nadeel compenseert. Per saldo verwachten we in 2013 een voordeel van € 100.000.

Bijdrage provincie inzake stroomverbruik openbare verlichting

Bijdrage van Provincie Gelderland is naar beneden bijgesteld. De afgelopen jaren is diverse verlichting op Provinciale wegen verwijderd, waardoor ook de bijdrage verminderd.

Straatreiniging

De kosten van machinaal vegen van straten vallen structureel hoger uit. Reden is dat dit jaar weer 100% onkruid wordt verwijderd van de verhardingen. Dit gebeurt d.m.v. het toepassen van de DOB methode. Hiervoor is ook een veegplan noodzakelijk. Dit alles maakt dat er meer uren nodig zijn en de kosten toenemen. Het budget wordt bijgeraamd ter voorkoming van vervuiling van de straat (met als eventueel gevolg verstopping van de kolken en verloedering).

Gladheidsbestrijding

Ook in 2013 is veel inzet gepleegd voor de gladheidsbestrijding. Er zijn 38 uitrukken geweest, waarbij 15 keer met inzet van de sneeuwplough. Dit is meer dan was gebudgetteerd. Begaanbaarheid van wegen is echter van groot economisch belang. Het budget dient incidenteel opgehoogd te worden.

Programma 7 Sport, kunst & cultuur

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
A. Kunst, cultuur en cultuureducatie	-8	-8	-8	-8	-8
B. Openbaar bibliotheekwerk	-14	-14	-14	-14	-14
C. Monumenten	-10	-10	-10	-10	-10
D. Sport algemeen	-1	-1	-1	-1	-1
E. Sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Totaal	-33	-33	-33	-33	-33

Hieronder volgt een toelichting per product.

A. Kunst, cultuur en cultuureducatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Regionaal Coördinatiepunt Cultuureducatie inkomst	40	0	0	0	0
Regionaal Coördinatiepunt Cultuureducatie uitgaven	-40	0	0	0	0
Uitname reserve cultuur- en Airborne activiteiten	15	0	0	0	0
Inzet 2012 tranche reserve	-15	0	0	0	0
Overigen	-8	-8	-8	-8	-8
Totaal	-8	-8	-8	-8	-8

Provinciale subsidie Regionaal Coördinatiepunt Cultuureducatie

In 2011 en 2012 hebben wij, de gemeenten Wageningen en Renkum, van de Provincie Gelderland een subsidie ontvangen voor de ontwikkeling van een Regionaal Coördinatiepunt Cultuureducatie. Het centrum voor kunstzinnige vorming 't Venster wordt vanwege hun expertise door de provincie erkent als coördinatiepunt.

De provincie Gelderland heeft voor 2013 een Transitie subsidie beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van het regionaal Coördinatiepunt Cultuureducatie. Ons subsidieverzoek is gehonoreerd met toekenning van een bedrag van € 40.000.

Uitname Cultuur- en airborneactiviteiten

Het bedrag van € 15.000 is in 2012 niet uit de reserve Cultuur- en Airborneactiviteiten gehaald. De verwachting is dat deze middelen ook in 2013 niet worden ingezet. Vooralsnog worden deze middelen beschikbaar gesteld als reserve voor de organisatie van de Kunstmanifestatie in verband met het bezoek van het Koningspaar op 30 mei.

C. Monumenten <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Ombuiging instandhoudingssubsidies monumenten	-10	-10	-10	-10	-10
Totaal	-10	-10	-10	-10	-10

Ombuiging instandhoudingssubsidies monumenten

Deze ombuiging ad. € 30.000 is ingevuld middels het afschaffen van deze subsidieregeling per 1 januari 2013. Dit betekent dat de € 20.000 subsidie niet meer beschikbaar is. De overige € 10.000 wordt ingevuld middels aframing van het p-budget. Binnen het product Monumenten is er een nadeel van € 10.000, binnen het p-budget in programma 9 een voordeel. Per saldo dus nihil.

Programma 8 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
A. Bedrijfsruimte	0	0	0	0	0
C. Recreatie & toerisme	0	0	0	0	0
E. Telecommunicatie	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Hieronder volgt een toelichting per product.

A. Bedrijfsruimte <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Onderzoek bedrijventerreinen	-27	0	0	0	0
Mutatie reserve	27	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Onderzoek bedrijventerreinen en inzet reserve

In de voorjaarsnota 2012 is € 35.000 beschikbaar gesteld uit de egaliseringsreserve bestrijding dalende algemene uitkering voor de bedrijventerreinen. Eind 2012 resteerde van dit bedrag € 27.000. Dit bedrag zal in 2013 alsnog worden onttrokken aan de reserve en worden ingezet voor de resterende werkzaamheden.

E. Telecommunicatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Onderzoek glasvezelkabelnet	-16	0	0	0	0
Mutatie reserve	16	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Onderzoek glasvezelkabelnet en inzet reserve

In de voorjaarsnota 2012 is € 23.000 beschikbaar gesteld uit de egalisatiereserve bestrijding dalende algemene uitkering voor onderzoek naar een glasvezelkabelnet. Eind 2012 resteerde van dit bedrag € 16.000. Dit bedrag zal in 2013 alsnog worden onttrokken aan de reserve en worden ingezet voor de resterende werkzaamheden.

Programma 9 Burger, bestuur & organisatie

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
B. Dienstverlening	-2	-39	0	0	-2
C. Belastingen	-35	-42	-49	-49	-49
D. Bestuur en organisatie	-125	-88	-72	-73	-72
Totaal	-162	-168	-121	-122	-123

Hieronder volgt een toelichting per product.

B. Dienstverlening <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Verkiezingen	-2	-39	0	0	-2
Totaal	-2	-39	0	0	-2

Verkiezingen

In 2013 zijn er geen reguliere verkiezingen. Het begrote bedrag is overgeheveld naar 2014, er zijn dan twee reguliere verkiezingen i.p.v. één.

C. Belastingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Indexering DVO belastingen Arnhem	-35	-42	-49	-49	-49
Totaal	-35	-42	-49	-49	-49

Indexering DVO belastingen Arnhem

Bij het sluiten van de DVO belastingen met de gemeente Arnhem is overeengekomen dat de vergoeding jaarlijks wordt geïndexeerd op basis van de "Consumentenprijsindex (CPI)" van het CBS. Deze indexering van de vergoeding is nu verwerkt in de budgetten ten laste waarvan de vergoeding gebracht wordt.

D. Bestuur en organisatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
P-budget	10	59	59	59	59
Informatie en Communicatie Technologie	-123	-107	-107	-107	-107
Facilitair	-13	-13	-12	-12	-12
Traktie	-10	-10	-10	-10	-10
Gemeentewerf	12	-17	-2	-2	-2
Totaal	-125	-88	-72	-73	-72

Hieronder volgt een toelichting per subproduct.

P-budget <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Sociale zaken	-28	-5	-5	-5	-5
Inzet re-integratiereserve	28	0	0	0	0
Ombuigingen	10	65	65	65	65
Totaal	10	59	59	59	59

Sociale zaken en inzet re-integratiereserve

Begin 2013 is gebleken dat enkele medewerkers van het team Sociale Zaken in het verleden, ondanks een recht hierop, niet in de uitloopschaal geplaatst zijn. Deze omissie is dit voorjaar hersteld. De kosten hiervan bedragen incidenteel € 28.000. Aangezien het medewerkers betreft die worden ingezet ten behoeve van re-integratie, kan dekking voor deze incidentele kosten gevonden worden binnen de reserve Re-integratie.

Ombuigingen

In de begroting 2013 is een ombuiging van € 30.000 opgenomen op monumenten. Deze ombuiging wordt voor € 10.000 ingevuld binnen het p-budget. Binnen het product Monumenten is er een nadeel van € 10.000, binnen het p-budget in programma 9 een voordeel. Per saldo dus nihil.

Op dezelfde wijze wordt de taakstelling MEC voor € 50.000 ingevuld binnen het p-budget. Dit geeft een nadeel binnen het product MEC in programma 4 en een voordeel in programma 9.

Informatie en Communicatie Technologie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Abonnementen	-13	-13	-13	-13	-13
Technisch beheer	-19	-3	-3	-3	-3
Applicatiebeheer	-38	-38	-38	-38	-38
Telefonie	-23	-23	-23	-23	-23
Projecten	-130	-70	-30	-30	-30
Investeringsplan	39	17	4	0	0
Reserve ICT	61	23	-4	0	0
Totaal	-123	-107	-107	-107	-107

Abonnementen

Het beheer van digitale abonnementen is sinds vorig jaar volledig voor verantwoordelijkheid gekomen van het team ICT en Informatiebeheer. De bij het team Sociale zaken en team Zorgloket aanwezige digitale handboeken zijn budgettair overgedragen. Het daarbij behorend budget is ,inclusief een indexering in verband met niet doorgevoerde loon en prijsstijgingen, overgegaan van programma 1 en programma 2 naar dit product.

Technisch beheer

De lasten voor dataverbindingen stijgen met € 3.000. De lastenstijging wordt veroorzaakt door uitbreiding van de capaciteit en snelheid van een aantal verbindingen. Het overig nadeel van € 16.000 wordt veroorzaakt door nog moeten continueren van het contract m.b.t. uitwijkgeregeling, omdat de interne uitwijk bij de gemeente Arnhem nog niet gerealiseerd kon worden.

Applicatiebeheer

Het budget Implementatie wordt verhoogd met € 38.000 om jaarlijks voorkomende onvoorziene uitgaven te kunnen dekken. Denk hierbij aan ad hoc werkzaamheden die door leveranciers uitgevoerd worden, en de niet geplande aanschaf van stukjes software of licenties.

Telefonie

Het budget voor de gesprekskosten mobiele telefonie wordt met € 23.000 verhoogd. Bij een analyse van de afgelopen jaren is geconstateerd dat er een stevige groei is in het gebruik van mobiele telefonie. Met name de gesprekskosten en het internetverbruik zijn stevig gestegen. In 2012 ruim € 6.000. Verder heeft dezelfde analyse ook opgeleverd dat het budget voor de gesprekskosten mobiele telefonie structureel ruim € 17.000 te laag was, waardoor er jaarlijks een structureel tekort ontstond.

Projecten

Het budget voor ICT Projecten wordt in 2013 met € 130.000, 2014 met € 70.000 en daarna uiteindelijk structureel met € 30.000 verhoogd. De uitbreiding gaat gebruikt worden voor de volgende projecten:

- Audits € 30.000. De organisatie is wettelijk verplicht jaarlijks een DigiD-audit te houden. Dit is een nieuwe audit. Tijdens het opstellen van de begroting 2013 was dit nog niet volledig te voorzien. Begin 2013 is vanuit KING nadere informatie beschikbaar gekomen over de precieze eisen en kosten van de audit. Verder worden er ook al kosten gemaakt voor de basisregistratie-audits (BAG, GBA, etc.) Voorheen werden deze kosten als incidentele kosten opgevangen binnen de bestaande budgetten. Gezien de toename van het aantal audits en de groeiende kosten die daarmee gepaard gaan, is het noodzakelijk hiervoor structureel budget binnen de begroting op te nemen.
- BGT Project € 40.000 2013 en € 40.000 2014. Dit is voor de inhuur van een projectleider voor dit meerjaren-project.
- Xential € 60.000. Voor de inhuur van extra expertise bij de uitrol van Xential in de organisatie.

Investeringsplan

Het investeringsplan voor 2013 is geactualiseerd. De hierop betrekking hebbende mutaties over de jaren tot 2017 verlopen via de reserve ICT.

Reserve ICT

Wij stellen u voor de lasten voor de projecten BGT (€ 40.000 in 2013 en 2014) en Xential (€ 60.000 in 2013) te dekken uit de reserve ICT. Door deze uitname en de mutaties uit het investeringsplan voor 2013, 2014 en 2015 (respectievelijk € 39.000, € 17.000 en € 4.000 voordelig) zal de reserve tot en met 2015 ingezet kunnen worden ten behoeve van deze projecten en investeringsplan. Vanaf 2016 resteert er een structureel bedrag van € 450.000 voor de kapitaallasten van (vervangings) investeringen voor ICT.

Faciliteir <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Vervanging inventaris	-13	-13	-12	-12	-12
Totaal	-13	-13	-12	-12	-12

Vervanging inventaris

Voor de vervanging van inventaris is een vervangingsplan (op basis van levensduur) voorhanden. Voortdurend wordt kritisch bekeken of vervanging noodzakelijk is. De actualisatie heeft voor een aantal verschuivingen in tijd gezorgd. Per saldo levert dit een nadeel op.

Traktie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Inhuur transporten	-12	-12	-12	-12	-12
Overigen	2	2	2	2	2
Totaal	-10	-10	-10	-10	-10

Inhuur transporten

Er is een stijgende lijn in het aantal uren dat transportcapaciteit wordt ingehuurd. Dit is het gevolg van het in eigen beheer uitvoeren van werkzaamheden groenonderhoud.

Gemeentewerf <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Periodiek medisch onderzoek	14	-14	0	0	0
Overigen	-2	-2	-2	-2	-2
Totaal	12	-17	-2	-2	-2

Periodiek medisch onderzoek

In 2009 heeft het personeel van de buitendienst een periodiek medisch onderzoek gehad. Voor jaar 2013 stond budget hiervoor geraamd. Dit is niet benodigd, omdat het onderzoek naar 2014 wordt doorgeschoven. Intern is afgesproken dat het PMO om de vijf jaar zal worden gehouden i.p.v. vier jaar.

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen de interne producten zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
B. Belastingen	10	10	10	10	10
C. Overige algemene dekkingsmiddelen	293	291	371	259	198
Totaal	303	301	381	269	208

Hieronder volgt een toelichting per product.

B. Belastingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Baten RZB	10	10	10	10	10
Totaal	10	10	10	10	10

Baten RZB

De raming van de baten uit de heffing van belastingen op roerende zaken is nu in de begroting opgenomen. Het gaat hier om een jaarlijkse opbrengst van € 10.000.

C. Overige algemene dekkingsmiddelen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Gemeentelijke eigendommen	-10	-29	-21	-21	-21
Financiering en renteresultaat	183	169	233	121	60
Stelpost loon- en prijscompensatie	120	152	159	159	159
Totaal	293	291	371	259	198

Hieronder volgt een toelichting per subproduct.

Gemeentelijke eigendommen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Verhuur/ opstalrechten	10	10	10	10	10
Groeneweg 14	19	3	3	3	3
P. Bruggemanlaan	-33	-33	-33	-33	-33
Overigen	-7	-9	-1	-1	-1
Totaal	-10	-29	-21	-21	-21

Verhuur/ opstalrechten

Door recente huurverhogingen van tuinuitbreidingen en enkele nieuwe opstalrechten stijgen de inkomsten structureel met € 10.000.

Groeneweg 14

Met de huurders zijn afspraken gemaakt over betaling van energieverbruik. Dit levert een incidenteel voordeel op.

Past. Bruggemanlaan 33

Dit nadeel is ontstaan als gevolg van gestegen huur- en servicekosten de laatste jaren. Tot op heden had hier nog geen begrotingswijziging op plaatsgevonden.

Financiering en renteresultaat <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Actueel financieringstekort	162	131	8	- 48	- 73
Aanpassing rente voor leningen *)	101	213	318	256	216
Rente voor grondexploitatie	- 80	- 93	- 16	- 15	- 15
Aanpassing rekenrente	0	-82	- 77	- 72	- 68
Totaal	183	169	233	121	60

*) rente op langlopende leningen en op kortlopende leningen.

Actueel financieringstekort

Hieronder wordt kort weergegeven wat het financieringstekort zal worden na deze aanpassingen. Tevens wordt ter vergelijking het financieringstekort van de begroting 2013 weergegeven.

Actuele berekening financieringstekort <i>Bedragen x € 1.000</i>	1-1-13	1-1-14	1-1-15	1-1-16	1-1-17	1-1-18
Investerings						
Vaste activa	38.800	44.483	48.952	46.669	44.481	42.295
Voorraad grondexploitatie	8.000	4.651	780	761	761	761
Totaal	46.800	49.134	49.732	47.430	45.242	43.056
Financiering						
Eigen vermogen	30.936	29.167	27.864	27.094	27.277	28.409
Voorzienen	3.526	2.767	2.025	1.519	1.452	1.751
Lang lopende lening	11.300	8.950	6.600	4.750	3.300	2.700
Totaal	45.762	40.884	36.489	33.363	32.029	32.860
Actueel financieringstekort	-1.038	-8.250	-13.243	-14.067	-13.213	- 9.435
Financieringstekort begroting 2013	-7.489	-9.850	-13.056	-12.498	-10.738	-7.731

Dit betekent dat de rentekosten zullen afwijken van de begroting 2013.

Per 1 januari 2013 is het financieringstekort veel lager dan in de begroting. Dit verschil wordt veroorzaakt omdat de stand van de reserves hoger zijn dan voorzien was bij de begroting 2013 en dat investeringen zijn vertraagd. Dit betekent dat er minder geld geleend wordt. Hierdoor ontstaat een voordeel in 2013 en 2014. Vanaf 2015 is naar verwachting weer meer vreemd geld nodig waardoor de rentekosten weer hoger zullen uitvallen dan in de begroting 2013. Daarnaast zijn er ook mutaties in de doorberekende financieringslasten naar de grondexploitatie.

Aanpassing rentepercentages voor leningen

Op dit moment worden in de begroting rentepercentages voor leningen toegepast die hoger zijn dan de werkelijke en verwachte rentepercentages. Dit betekent dat er ruimte zit in de meerjaren begroting.

Omdat het financieringstekort in de loop van 2013 boven € 5 miljoen komt zal een langlopende lening moeten worden aangetrokken. Verwacht wordt dat in de tweede helft van 2013 een langlopende lening wordt aangetrokken van € 3 miljoen. Halverwege 2014 is eveneens een langlopende lening nodig van € 5 miljoen. Hiervoor wordt een rentepercentage van 3% begroot.

Het rentepercentage voor het overige financieringstekort, aantrekken van kortlopende leningen, is op dit moment zeer laag (< 0,5%). Het is reëel om voor 2013 een percentage te hanteren van 0,5%, voor 2014 van 1,0%, voor 2015 van 2,0% en vanaf 2016 van 3%. Hiermee wordt op termijn ruimte gecreëerd om rentestijgingen op te kunnen vangen. Jaarlijks zal dit worden bijgesteld op basis van recente cijfers en verwachtingen.

Rente voor grondexploitatie

Daarnaast vindt de doorbelasting voor de financiering voor de grondexploitatie ook tegen hoger rentepercentage plaats dan de gemiddelde rente die wordt toegepast voor de leningen. Voorgesteld wordt om dit gelijk te houden met het rentepercentage dat wordt gebruikt voor het aantrekken langlopende leningen.

Aanpassing rekenrente

De rekenrente zou moeten aansluiten aan de huidige en verwachte rentepercentages die gelden voor langlopende leningen. De gemiddelde rente van de huidige langlopende leningen bedraagt per 31 december 3,29%. Dit gemiddelde zal de komende jaren afnemen. Leningen met een looptijd van 20 of 40 jaar bedragen momenteel ongeveer 2,75% en 3,5%. Dit betekent dat de rekenrente kan dalen naar 3,5 – 3,0%. Omdat de rente van de duurste langlopende leningen ongeveer 4% bedraagt, wordt voorgesteld om de rekenrente aan te passen naar 4%.

Aanpassing heeft geen effect op het saldo van de uitgaven en inkomsten. Uitzondering hierop is de rekenrente over de weerstandsreserve. Deze wordt bij de rente over het financieringstekort geteld. Als de rekenrente daalt, levert dat hier een voordeel op omdat de rentekosten lager worden.

Door verlaging van de rekenrente zullen de kosten van de producten dalen. Ook de kosten van de producten waar heffingen tegenover staan zullen dalen zoals rioolheffing en afvalstoffenheffing. Omdat de heffingen niet meer dan 100% kostendekkend mogen zijn, zullen de inkomsten naar beneden bijgesteld moeten worden. De rekenrente wordt in 2014 aangepast omdat deze in de begroting 2013 al is vastgesteld en gebruikt is bij de berekeningen van diverse heffingen. Wijzigingen per programma/product zal zijn verwerkt in de meerjarenbeleidsplan 2013-2017 en begroting 2014.

Loon- en prijscompensatie <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2013	Begroot 2014	Begroot 2015	Begroot 2016	Begroot 2017
Index abonnementen software	5	5	5	5	5
Index groenonderhoud	20	20	20	20	20
Index DVO brandweer	31	31	31	31	31
Index subsidies	54	54	54	54	54
Index DVO belastingen Arnhem	35	42	49	49	49
Tekort stelpost	-25	0	0	0	0
Totaal	120	152	159	159	159

De volgende indexaties worden ten laste van de stelpost gebracht:

Abonnementen software

Vanaf 2009 heeft er geen prijsindexatie plaatsgevonden voor software abonnementen. Op basis van het budget van € 39.000 wordt het budget voor software abonnementen met € 4.500 opgehoogd ten laste van de stelpost loon- en prijsstijgingen.

Groenonderhoud

Met betrekking tot het bestek groenonderhoud wordt een inflatiecorrectie van 3,71% toegepast.

DVO Brandweer

In de dienstverleningsovereenkomst (dvo) is afgesproken dat vanaf 2012 jaarlijks de prijs van de dvo zal worden herzien voor loon- en prijsstijgingen. Dit gebeurt aan de hand van de indexeringspercentages uit de Macro-Economische Verkenningen (MEV), loonvoet sector overheid en prijs overheidsconsumptie netto materieel. In 2012 heeft geen correctie voor loon- en prijsstijgingen plaatsgevonden. Voor 2013 wordt daarom een inflatiecorrectie doorberekend voor 2012 en 2013. Het gaat om een totaal bedrag van € 31.000.

Inflatiecorrectie subsidies

In de begroting 2013 zijn de genoemde subsidiebedragen zonder inflatiecorrectie. Bij de producten zijn deze subsidiebedragen opgehoogd met een inflatiecorrectie van 2% ten laste van de stelpost loon- en prijscompensatie.

DVO Belastingen

Jaarlijkse indexering van 2,5% voor de vergoeding aan gemeente Arnhem in verband met DVO belastingen.

Tekort stelpost

De stelposten loon- en prijscompensatie zijn in 2013 ontoereikend voor de hiervoor aangevraagde budgetten. Hierdoor komt in 2013 een nadeel van € 25.000 ten laste van het resultaat.

Stelpost onvoorzien

In lijn met het dualisme is de besteding van de bedragen ten laste van de post onvoorzien gedelegeerd aan ons college. Daarbij mag alleen gebruik gemaakt worden van deze post wanneer de betreffende voorstellen onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. In de tussentijdse rapportages en in de jaarrekening rapporteren wij over de aanwending van de post onvoorzien.

In de volgende tabel is een overzicht te vinden van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien in 2013.

Verloop onvoorzien 2013 <i>Bedragen x € 1.000</i>	2013
Beschikbaar	165
Aanspraken	
Explosievenonderzoek park Dennenkamp Oosterbeek	23
Kaderstellende notitie Besturingsfilosofie	24
Johannahoeveweg	20
Totaal aanspraken	67
Restant	98

Explosievenonderzoek park Dennenkamp Oosterbeek

Op dinsdag 5 maart jl., heeft een leerling van de Bernulphusschool in Oosterbeek een handgranaat uit de Tweede Wereldoorlog gevonden en deze meegenomen naar school. De handgranaat is tijdens het rooien en poten van nieuwe planten in het park omhoog gekomen. Politie, burgemeester en Explosieven Opruimingsdienst van Defensie zijn ter plaatse geweest en heeft de granaat tot ontploffing gebracht. Er is niemand gewond geraakt en er is geen materiële schade. Alle direct aan- en omwonenden, de kinderopvang en de school zijn door de gemeente op de hoogte gebracht. De gemeente heeft een gedeelte van Park Dennenkamp afgezet. Dit gedeelte van het park blijft om veiligheidsredenen voorlopig gesloten.

Omdat er in de komende drie jaar bouw-, graaf-, rooi en pootwerkzaamheden in het park gepland zijn, die dit voorjaar al starten is de burgemeester geadviseerd een explosieven onderzoek te doen in het park. De burgemeester volgt dit advies op vanuit zijn bevoegdheid als burgemeester om de openbare orde en veiligheid van burgers te garanderen, artikel 172 van de Gemeentewet en artikel 4 van de Wet op de Veiligheidsregio's.

Uitvoeren van het onderzoek in Park Dennenkamp levert een garantie op voor de openbare orde en veiligheid van burgers tijdens en na de bouw- en graafwerkzaamheden maar ook tijdens wandelingen en spelen in het park. Een extra argument om een explosievenonderzoek uit te voeren is dat het park midden in een woonwijk ligt en er een school en kinderopvang gehuisvest zijn. Na het onderzoek ontvangt de gemeente een schriftelijke garantie explosievenvrij voor het onderzochte terrein.

Draagvlak voor gebruik van de stelpost "onvoorzien" is gevonden binnen de drie O's: onvermijdbaar, onvoorzien en onuitstelbaar. Gezien de historie en de slag om Arnhem die voor een groot gedeelte op Renkum's grondgebied heeft plaatsgevonden en de aanzienlijke hoeveelheid explosieven die daarbij op onbekende plekken zijn achtergebleven is deze situatie onvermijdbaar te noemen. De gevolgen die gevonden explosieven met zich meebrengen zijn niet te voorzien omdat dit sterk afhangt van het gebruik van de betreffende locatie en vindplaats in samenhang met de openbare orde en veiligheid. Onderzoek en ruiming kunnen niet uitgesteld worden door het intensieve gebruik van het terrein door kinderen waarbij het risico voor de veiligheid zo groot is dat uitstel onaanvaardbaar is gezien de wettelijke zorgplicht van gemeenten

Kaderstellende notitie Besturingsfilosofie

In het kader van de uitwerking van uw motie om een kaderstellende notitie op te stellen over de besturingsfilosofie van de gemeente Renkum is in- en extern capaciteit geworven. Voor het proces en de totstandkoming van de visie is een tijdelijke projectsecretaris aangetrokken en is intern een projectmanager vrijgemaakt.

Ons voorstel is de kosten hiervan onder onvoorzien te brengen. Vooralsnog schatten wij de kosten hiervan op ca. € 24.000. Het uiteindelijke bedrag kan hiervan nog afwijken en zal in de najaarsnota worden aangegeven.

Johannahoeveweg

Na jaren van intensief overleg heeft het college met de gemeente Arnhem, Mill Hill Missionarissen, Abdij Koningsoord en aanwonenden overeenstemming bereikt voor het uitvoeren van verkeersmaatregelen aan de Johannahoeve en -weg in Oosterbeek.

In de samenwerkingsovereenkomst is ondermeer de verdeling van kosten over alle partijen opgenomen. Van de € 68.000 die nodig is voor de aanleg van de maatregelen komt, naast € 5.000 ambtelijke kosten, € 20.000 voor rekening van onze gemeente.

Deze realisatiekosten kunnen niet uit begrote verkeers- of wegenonderhoudsbudgetten voor 2013 komen. Gezien de grote druk op deze budgetten is enige flexibiliteit daarin niet mogelijk. Ons voorstel is daarom om € 20.000 uit de post onvoorzien hiervoor beschikbaar te stellen.

Toetsing aan de drie o's levert het volgende: De kosten voor deze maatregelen aan de Johannahoeveweg waren in het verkeers- en onderhoudsprogramma onvoorzien (en zijn gezien de staat van de weg ook niet nodig), ze zijn onvermijdelijk (er is jaren intensief overleg geweest met betrokken partijen en als de gemeente haar aandeel nu niet levert gaat de totale oplossing niet door) en onuitstelbaar (partijen hebben afgesproken dat de maatregelen deze zomer worden uitgevoerd).

Voortgang invulling bijstellingen en ombuigingen

Inleiding

In de begroting 2013 zijn financiële taakstellingen opgenomen. Hieronder is weergegeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de realisatie van de taakstellingen.

Totaal generaal <i>Bedragen x € 1.000</i>	2013	2014	2015	2016	2017
Taakstellingen 2013	1.675	1.766	2.906	3.101	3.151
<i>Amendement schrappen of wijzigingen aanvullende ombuigingen:</i>					
<i>Maaltijdservice</i>	-38				
<i>Raadsbudget</i>	15	15	15	15	15
<i>Onderwijs aan woonwagenkinderen</i>		-16	-16	-16	-16
<i>Logopediescreening voor 5-jarigen</i>		-25	-25	-25	-25
<i>Extra ombuiging bibliotheek</i>			-50	-50	-50
Totaal taakstellingen begroting	1.652	1.740	2.830	3.025	3.075
Taakstelling RUD (vjn 2012)	49	49	49	49	49
Taakstelling begraafplaatsen (begr.scan)	25	25	25	25	25
Totaal taakstellingen voorjaarsnota	1.726	1.814	2.904	3.099	3.149
Gerealiseerd t/m voorjaarsnota 2013	1.000	871	886	928	928
Niet haalbare taakstellingen	375				
Nog openstaande taakstellingen	351	943	2.018	2.171	2.221

Tijdens de behandeling van het meerjarenbeleidsplan (september 2012) heeft uw raad een motie aangenomen. Die motie geeft ons onder andere de opdracht:

- in overleg te treden met instellingen die worden getroffen door de ombuigingen;
- rekening houdend met de opmerkingen van de raad de ombuigingen waar nodig te heroverwegen en verder uit de werken;
- en hier in het meerjarenbeleidsplan 2013-2017 / de voorjaarsnota 2013 over te rapporteren.

Met de voortgangsrapportage in deze voorjaarsnota geven wij invulling aan dit deel van de motie.

Van de taakstellingen is tot nu toe 58 % gerealiseerd voor 2013. 22 % is niet haalbaar, doordat de vrijval van de vooruit ontvangen middelen Wet Inburgering in 2012 in plaats van in 2013 heeft plaatsgevonden. Dit maakt dat 20 % van de taakstellingen nog moet worden ingevuld.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt een nadere toelichting per taakstelling gegeven.

Toelichting invulling

Algemene dekkingsmiddelen

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
Vrijval stelpost vervangingsinvesteringen	Aanvullende maatregelen 2013	115	145	160	200	200
Gerealiseerd		115	145	160	200	200
Reductie van – materiële - inkoopbudgetten	Aanvullende maatregelen 2013	200	200	200	200	200
Gerealiseerd		200	200	200	200	200
Uitstel investeringen	Aanvullende maatregelen 2013	150				
Gerealiseerd		125				
Nog open staande taakstellingen		25				
Maatregelen nader in te vullen				250	250	250
Gerealiseerd				0	0	0
Nog open staande taakstellingen				250	250	250

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Vrijval stelpost vervangingsinvesteringen

In onze begroting is een stelpost vervangingsinvesteringen opgenomen die dient ter dekking van investeringen die niet specifiek in de begroting zijn gedekt. Gelet op het feit dat dit soort investeringen in groeiende mate middels investeringsplannen (en bijbehorende dekking) is afgedekt, lijkt deze in belangrijke mate te kunnen vrijvallen. Daarom is in de begroting tot een olopende vrijval tot een niveau van € 200.000 in 2016. De stelpost is dan vrijwel uitgeput. Met ingang van 2017 is weer een bedrag van € 84.000 beschikbaar. De vrijval heeft conform begroting plaatsgevonden.

Reductie van – materiële - inkoopbudgetten

In het verleden is al eens een generieke korting toegepast op alle inkoopbudgetten. Vanuit de raads werkgroep van augustus 2012 is de suggestie gedaan de kosten die gemoeid zijn met de inkoop van producten en diensten nog eens kritisch te bezien. Op de geselecteerde budgetten is een korting van 5 % doorgevoerd. Hiermee is een besparing van € 200.000 gerealiseerd.

Uitstel investeringen

In 2013 stond een groot aantal investeringen gepland. Dit betrof investeringen op het gebied van vervanging van inventaris, ICT en tractie. Besloten is om diverse investeringen tot een bedrag van € 125.000 uit te stellen. Voor het resterende bedrag van € 25.000 worden nog maatregelen getroffen.

Maatregelen nader in te vullen

Voorstellen volgen in het meerjarenbeleidsplan.

1 Werk & inkomen

A. Arbeidsparticipatie

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
Kinderopvangtoeslag voor doelgroepen	Circulaires AU	57	60	60	62	62
Gerealiseerd		57	60	60	62	62

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Kinderopvang

Het wetsvoorstel Wijziging Wet kinderopvang regelt onder andere dat de uitvoering van het uitkeren van de vaste voet voor doelgroepouders, nu uitgevoerd door gemeentes en het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, in 2013 over gaat naar de Belastingdienst/Toeslagen. De gehele uitvoering van de kinderopvangtoeslag komt daarmee voor rekening van de Belastingdienst/ Toeslagen. Dit betekent dat deze taak en budget vervallen. Bij de voorjaarsnota 2013 zijn de financiële consequenties begrotingstechnisch verwerkt.

B. Inburgering en integratie

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
Vooruit ontvangen middelen WI	Aanvullende maatregelen 2013	375				
Niet haalbare taakstelling		375				
Nog openstaande taakstelling		0				
Uitvoeringskosten inburgering	Circulaires AU	11	11	11	11	11
Gerealiseerd		11	11	11	11	11
Nog openstaande taakstelling		0	0	0	0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Vooruit ontvangen middelen WI

T.b.v. inburgeringsactiviteiten is in de loop der jaren een bedrag gereserveerd onder vooruitontvangen middelen. Het Rijk heeft inmiddels afgerekend voor de kosten die de gemeente vanaf 2007 voor inburgering heeft gemaakt. De vrijval van de vooruit ontvangen middelen WI is in de jaarrekening 2012 verantwoord. Er volgt dus geen vrijval van deze middelen in 2013. Zie ook product 1B inburgering en integratie.

Uitvoeringskosten inburgering

Via de algemene uitkering 2013 is landelijk een bedrag beschikbaar van € 24,6 miljoen in verband met de uitvoeringskosten inburgering. De verdeling vindt plaats via de maatstaf vast bedrag voor iedere gemeente en via de maatstaf minderheden.

In 2013 is een wijziging van het inburgeringsstelsel doorgevoerd. Inburgeraars zijn nu zelf verantwoordelijk (ook financieel) voor hun inburgeringsplicht. De gemeente voert nog slechts een overgangsregeling uit voor de mensen die onder de oude wet vallen.

De verlaging van de algemene uitkering van het beschikbaar bedrag is opgevangen binnen de stelpost algemene uitkering.

E. Minimabeleid

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
1. Bovenwettelijk minimabeleid: wettelijke taken met vraaggerichte plus (incl. motie RenkumKaart)	Ombuigingsscenario's cat. 3/4			15	15	15
Gerealiseerd				0	0	0
Nog in te vullen				15	15	15

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 1. Bovenwettelijk minimabeleid: wettelijke taken met vraaggerichte plus (incl. motie RenkumKaart)

Het Rijk kent een aantal wettelijke regelingen op grond waarvan de gemeenten de minima ondersteunen in hun dagelijkse levensbehoeften. Denk daarbij aan uitkeringen in het kader van de Wet Werk en Bijstand, de bijzondere bijstand en de langdurigheidstoeslag. Bovenop deze rijksregelingen hebben wij een aantal regelingen voor onze minima in het leven geroepen. Doel van het minimabeleid is armoede en sociale uitsluiting voorkomen en het meedoen op eigen kracht bevorderen. Wij hebben ons de vraag gesteld of wij dit doel met de huidige inrichting van het minimabeleid wel optimaal bereiken. Zetten wij de beschikbare middelen wel op de juiste wijze in? En moeten wij er meer op inzetten dat mensen elkaar helpen? Wij stellen daarom voor de gemeentelijke regelingen binnen het minimabeleid anders te organiseren. Met de nieuwe werkwijze willen wij gericht maatregelen inzetten. Deze werkwijze houdt ook in dat wij instrumenten zoals een “RenkumKaart” of een ander geschikt instrument specifiek zullen inzetten voor die mensen die inkomensbelemmeringen ondervinden om te kunnen participeren aan sport, cultuur en dergelijke activiteiten.

Na een aantal vanuit het rijk opgelegde taakmutaties te hebben verwerkt, resteert nog een te realiseren besparing van € 15.000 op de helft van het bovenwettelijk gedeelte. Derhalve resteert nog een bedrag van € 180.000 voor invoering van de RenkumKaart.

Er is een projectteam geformeerd, dat de wensen en mogelijkheden in kaart heeft gebracht. De RenkumKaart is inmiddels ingevoerd. Of de ombuiging in 2015 realiseerbaar is, is afhankelijk van de mate van het gebruik van de kaart.

2 Zorg, educatie & maatschappelijke participatie

B. Maatschappelijk werk

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
2. Werken vanuit de wijk	Ombuigingsscenario's cat. 3/4		12	25	25	25
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			12	25	25	25

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 2. Werken vanuit de wijk

Op het gebied van maatschappelijk werk, maar ook op het gebied van welzijnswerk, verwachten wij een ombuiging te kunnen realiseren door middel van een wijkgerichte samenhangende aanpak. Op dit moment kan het voorkomen dat meerdere instanties aan het werk zijn bij dezelfde huishoudens, zonder dat zij dit van elkaar weten. Bovendien werken deze instanties niet altijd in de directe nabijheid van een cliënt. Hierdoor kan een drempel voor de cliënt ontstaan om bij de desbetreffende instantie aan te kloppen. Dit kan leiden tot verergering van de problematiek, waardoor de noodzakelijke aanpak kostbaarder wordt. Daarnaast signaleren wij dat problemen bij professionele hulpverleners terechtkomen die ook door niet-professionals kunnen worden opgelost. Wij denken dat een wijkgerichte samenhangende aanpak deze situatie kan verbeteren. De inrichting van sociale wijkteams zal moeten bestaan uit een combinatie van (geschoolde) vrijwilligers en professionals. Deze wijkteams zijn de “oren en de ogen” in de wijk, waardoor problemen eerder worden gesignaleerd, voorbeeld hiervan is schuldenproblematiek bij inwoners. De signalering en intake voor maatschappelijk werk wordt verzorgd door deze wijkteams. Enkelvoudige vragen kunnen direct worden opgelost, of worden doorgeleid naar vrijwilligers. Alleen complexe vragen komen bij professionals terecht. Samenwerking tussen de professionals voorkomt zoveel mogelijk dat meerdere professionals gelijktijdig werken bij een cliënt. Om deze ombuiging te realiseren is het in eerste instantie nodig te investeren in de wijkteams. Vervolgens denken wij een besparing van € 25.000 te kunnen realiseren op het maatschappelijk werk. Dit betreft 7 % van het huidige budget van € 360.000. De voorbereiding van sociale wijkteams is gestart. In woonservicegebied Oosterbeek –West is in mei 2013 gestart met een sociaal wijkteam.

D. Sociale samenhang en leefbaarheid

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
4. Wijk activeren en inspanningen bundelen	Ombuigingsscenario's cat. 3/4	25	60	60	60	60
Gerealiseerd		9				
Nog in te vullen		16	60	60	60	60
5. Maatwerk leveren per dorp	Ombuigingsscenario's cat. 3/4		35	35	35	35
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			35	35	35	35
Subsidies en bijdragen derden	Aanvullende maatregelen 2013		30	30	30	30
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			30	30	30	30

Ombuiging 4. Wijk activeren en inspanningen bundelen

Wij willen vraag en aanbod in de wijk samenbrengen. Hiervoor willen wij een “marktplaats” in de wijk creëren. Ook hier kunnen wij gebruik maken van wijkteams. Daar bovenop willen wij voordelen behalen door de initiatieven die er al zijn te bundelen. De gemeente financiert op dit moment activiteiten van lokale verenigingen die de onderlinge samenhang in een dorp of wijk bevorderen. Tevens ontvangen de dorpsplatforms een budget om in te zetten voor hetzelfde doel. De gemeente kan in haar regierol verenigingen op verschillende manieren waarderen. Door hiervoor een andere manier te kiezen dan een financiële waardering kan een plus worden gecreëerd. Door kritisch te kijken naar de inzet van de beschikbare middelen voor dorpsplatforms (€ 54.000) en de waarderingssubsidies voor verenigingen (€ 50.000) en daar consequenties aan te verbinden, verwachten wij een besparing te kunnen realiseren van in 2013 € 25.000,- en vanaf 2014 € 60.000. Voor de invulling van de taakstelling worden de subsidiecriteria en methodieken opnieuw vastgesteld. In 2013 is een bedrag van € 8.800,- minder uitgegeven aan waarderingssubsidies. Daarnaast zijn we in gesprek met de diverse betrokken organisaties, waaronder dorpsplatforms, om de resterende taakstelling voor 2013 te kunnen realiseren. Deze ombuiging sluit aan bij de aanvullende maatregel zoals hieronder beschreven.

Aanvullende ombuiging subsidies en bijdragen aan derden (motie ombuigingen)

Voor de uitvoering van ons beleid betalen wij vaak partners om de taken uit te voeren. Dat doen wij in de vorm van subsidie. Conform een van de voorstellen van de raads werkgroep hebben wij de uitvoering van het beleid nogmaals kritisch bekeken. Daaruit volgt een aanvullende taakstelling van € 30.000 op gemeentebrede beleidsterreinen, waarbij de uitvoering geheel of gedeeltelijk wordt bekostigd in de vorm van subsidies. Voor de invulling van de taakstelling worden de subsidiecriteria opnieuw vastgesteld. De aanvullende maatregel sluit aan bij ombuigingsvoorstel 4.

Ombuiging 5. Maatwerk leveren per dorp

Momenteel zijn er drie locaties waarvoor Solidez subsidie ontvangt, te weten Dorpshuis Oosterbeek, de Hucht in Heelsum/Renkum en de Poort van Doorwerth. Het leveren van maatwerk per dorp kan leiden tot een heroverweging van de functie van de drie dorpshuizen.

Het gaat om de vraag: “hoe organiseer je dat mensen elkaar ontmoeten”. Hiervoor worden samen met maatschappelijke partners en burgers in proeftuinen en pilots in de wijk nieuwe arrangementen ontwikkeld vanuit buurtkracht. De vraag bepaalt de voorziening en de daarbij behorende locatie in de buurt (zoals scholen, sport- en verenigingsaccommodaties, huiskamers etc..

E. Preventieve voorzieningen voor jeugd en opvoeders

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
7. Verdere bundeling inspanningen na overdracht taken Wet op de jeugdzorg	Ombuigingsscenario's cat. 3/4				50	100
Gerealiseerd					0	0
Nog in te vullen					50	100

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 7. Verdere bundeling inspanningen na overdracht taken Wet op de jeugdzorg

Het Rijk gaat de uitvoering van de jeugdzorg decentraliseren naar de gemeenten. Naar verwachting wordt de verantwoordelijkheid met ingang van 2015 overgedragen. Wij willen deze overgang aangrijpen om kennis en inzet te bundelen. Door vanuit de wijk en vanuit scholen te werken, kunnen wij problemen in een vroegtijdig stadium signaleren en daarmee zwaardere zorg voorkomen. Bovendien voorkomen wij door samenwerking tussen onder andere het zorgloket, het centrum voor jeugd en gezin en bureau jeugdzorg dat meerdere hulpverleners zich op één gezin richten. Het resultaat van deze werkwijze is één plan en één aanpak per gezin. Het landelijke budget voor de wet op de jeugdzorg bedraagt circa € 3 miljard. Het rijk past een efficiencykorting toe van € 300 miljoen. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe het budget wordt verdeeld over de gemeenten. Wij verwachten met de voorgestelde aanpak, bovenop de efficiencykorting van het Rijk, een extra efficiëncyslag te kunnen maken. Dit resulteert naar verwachting in een besparing van € 50.000 in 2016 en € 100.000 met ingang van 2017. Op regionaal en op lokaal niveau wordt integraal overleg gevoerd over de transitie en transformatie. De omvang van de problematiek op regionaal- en lokaal niveau zal in de loop van 2013 inzichtelijk zijn (IPO, VNG, Transitiebureau).

De conceptwettekst en de Motie van Toelichting Jeugdwet zijn bekend en daarover wordt landelijk geconsulteerd.

Vooruitlopend op de transitie worden lokaal en regionaal pilots/proeftuinen uitgevoerd op het gebied van doorleiding naar hulp zonder indicatie (ambulante jeugdhulpverlening). In dit kader is Renkum de (regionale) proeftuin "Opvoeden vanuit eigen kracht" gestart. Met deze proeftuin onderzoeken we de eigen kracht van de pedagogische omgeving op wijkniveau.

H. Zelfredzaamheid en participatie

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
3. Bundelen inspanningen na overdracht taken AWBZ	Ombuigingsscenario's cat. 3/4		30	60	60	60
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			30	60	60	60
Maaltijdservice	Aanvullende maatregelen 2013		38	38	38	38
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			38	38	38	38

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 3. Bundelen inspanningen na overdracht taken AWBZ

Op dit moment zijn wij bezig met de voorbereidingen van de decentralisatie AWBZ – begeleiding extramuraal. Naar alle waarschijnlijkheid zal deze decentralisatie doorgaan vanaf 2014/2015. Met de uitvoering van deze taken is een aanzienlijk budget gemoeid. Landelijk gaat het om een bedrag tussen € 2,7 en € 3,1 miljard. Vanuit het Rijk wordt een efficiencykorting van 5 % toegepast op dit budget. Wij denken dat wij door een integrale aanpak en door krachten te bundelen een extra efficiëncyslag kunnen maken. Wij denken dan concreet aan samenwerking met het zorgloket, het Centrum voor Jeugd en Gezin en het algemeen maatschappelijk werk op wijkniveau. Hiermee verwachten wij een besparing te kunnen realiseren van € 30.000 in 2014 en € 60.000 met ingang van 2015.

Voor de invoering van de Awbz-begeleiding ontvangen wij middelen vanuit het Rijk. De hoogte van dit bedrag is nog niet bekend. Het is op dit moment niet duidelijk welke taken gemeenten krijgen. Doorrederend is op dit moment niet aan te geven of deze taakstelling ingevuld kan worden

Aanvullende ombuiging Maaltijdservice

De nieuwe werkwijze die de WMO kanteling met zich mee brengt is meer uitgaan van eigen kracht/ mogelijkheden van mensen en de kracht van de samenleving. Eerst wordt gekeken of burgers op eigen kracht of met behulp van hun eigen netwerk de beperking die zij ondervinden kunnen oplossen. Dan wordt beoordeeld of een collectieve voorziening of een individuele voorziening de oplossing kan bieden. Per klant en per situatie kan gekeken worden of men zelf voor (de inkoop van) maaltijden kan zorgen of dat bezorging van een maaltijd noodzakelijk is.

Wij verlenen nu subsidie aan Solidez voor de maaltijdservice. Solidez coördineert dit en vrijwilligers voeren het uit. Dit wordt door vrijwilligers ervaren als een zinvolle vrij tijdsbesteding. Door wijkgerichte samenwerking verwachten we dat de dienstverlening in een gebied nog beter op elkaar afgestemd kan worden. We stimuleren dat ouderen en mensen met een beperking meedoen en zelfredzaam zijn. De Renkumse gemeenschap biedt daartoe uiteenlopende mogelijkheden. Zo zijn in 2012 WMO-ontmoetingspunten opgezet waar ook een warme maaltijd gebruikt kan worden.

Zo veel als mogelijk worden de diensten collectief (waar nodig met een individuele component) en subsidie-onafhankelijk georganiseerd. Hierbij gaat de signaleringsfunctie niet verloren. Hiermee wordt een besparing van € 38.000 gerealiseerd. Solidez is bezig met realiseren afbouw van de maaltijdservice in de huidige vorm te realiseren. Dit ook in relatie tot ontwikkeling gemakdiensten. In najaar 2013 is duidelijk hoe de nieuwe situatie er uit komt te zien.

K. Lokale educatieve agenda

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
9. Overdragen spec. Onderw. Onderst. Activiteiten *)	Ombuigingsscenario's cat. 3/4	31	31	31	31	31
Gerealiseerd		31	31	31	31	31
Nog in te vullen		0	0	0	0	0
10. Integreeren van taalstimulering in psz, ko en po	Ombuigingsscenario's cat. 3/4				0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 9. Overdragen spec. onderw. onderst. activiteiten

De gemeente heeft van het rijk de verantwoordelijkheid gekregen over de 'doorgaande leerlijn' in de vorm van regisseur. In die hoedanigheid stimuleert en faciliteert de gemeente middels de inzet van onderwijs ondersteunende activiteiten. Deze activiteiten zijn gericht op het kind in het onderwijs met als doel om problemen in een later stadium van de jeugd te voorkomen. Zij zijn uitdrukkelijk niet gericht op het onderwijs zelf, omdat de verantwoordelijkheid voor inhoudelijk onderwijsondersteunende activiteiten primair bij het onderwijs ligt. Toch willen wij ons bezinnen op de bedoelde onderwijsondersteunende activiteiten. Wij denken dan specifiek aan de volgende activiteiten:

- Stopzetten van de financiering van de fusiekosten J.P. Thijsse-Wegwijzer. De Wegwijzer (Doorwerth) is na fusie met de JP Thijsse (Renkum) een nevenvestiging geworden. De raad heeft toen toegezegd in de financiering te zullen bijdragen, omdat een nevenvestiging 25% minder ontvangt van het rijk. Inmiddels heeft de Wegwijzer zijn status van nevenvestiging verloren, en is een dependance met ingang van 1 augustus 2012. Als dependance ontvangt de Wegwijzer geen vergoeding meer van de overheid voor huisvesting ed., zij ontvangt alleen een leerling-gebonden vergoeding. Dit betekent dat kan worden teruggekomen op de afspraak die is gemaakt bij de fusie, omdat de raad dit toen ook zo heeft besloten. Het gaat om een bedrag van € 31.000;
- Intensiveren netwerkorganisaties LEA/CJG op lokaal niveau. Wij willen de eigen kracht van de organisaties versterken en daardoor de effectiviteit en de efficiency bevorderen met als gevolg een ombuiging van de inzet van middelen;
- Kritische analyse van de kosten van de VGGM zowel bij gedwongen als niet-gedwongen winkelnering. Een betere aansturing vanuit de gemeente is wenselijk.

In 2013 is een besparing van € 31.000 op de WegWijzer/JP Thijsse gerealiseerd. Belanghebbende is hierover mondeling en schriftelijk geïnformeerd.

Ombuiging 10. Integreeren van taalstimulering in psz, ko en po

Wij willen onderwijs&cultuur arrangementen voor taalstimulering aanbieden in een samenwerkingsverband tussen kinderdagverblijven, peuterspeelzaalwerk, het primair onderwijs en de bibliotheek. Momenteel worden deze arrangementen uit de reguliere activiteiten van de bibliotheek bekostigd. Door vanuit de Lokale Educatieve Agenda (LEA) activiteiten te combineren, is een besparing haalbaar op de bibliotheek en wordt daarvoor in de plaats een deel van het LEA budget ingezet. Dat gebeurt nu al op beperkte basis. Zie verder ook voorstel 19 en 20.

Deze ombuiging draagt bij aan de bezuiniging op de bibliotheek.

Beleidsinhoudelijk worden wijzigingen op dit gebied voorbereid.

O. Peuterspeelzaalwerk

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
9. Overdragen spec. Onderw. Onderst. Activiteiten	Ombuigingsscenario's cat. 3/4	15	15	15	15	15
Gerealiseerd		13	13	13	13	13
Nog in te vullen		2	2	2	2	2
Peuterspeelzaalwerk	Aanvullende maatregelen 2013	37	37	68	110	110
Gerealiseerd		31	0	0	0	0
Nog in te vullen		6	37	68	110	110

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 9. Overdragen spec. onderw. onderst. activiteiten

De gemeente heeft van het rijk de verantwoordelijkheid gekregen over de 'doorgaande leerlijn' in de vorm van regisseur. In die hoedanigheid stimuleert en faciliteert de gemeente middels de inzet van onderwijs ondersteunende activiteiten. Deze activiteiten zijn gericht op het kind in het onderwijs met als doel om problemen in een later stadium van de jeugd te voorkomen. Zij zijn uitdrukkelijk niet gericht op het onderwijs zelf, omdat de verantwoordelijkheid voor inhoudelijk onderwijsondersteunende activiteiten primair bij het onderwijs ligt. Toch willen wij ons bezinnen op de bedoelde onderwijsondersteunende activiteiten. Wij denken dan specifiek aan de volgende activiteiten:

- Harmonisatie van peuterspeelzaal Dol-fijn. Nu is Dol-fijn geregistreerd als peuterspeelzaal. Peuterspeelzalen zijn in de Wet kinderopvang uitdrukkelijk uitgesloten van gebruikmaking van kinderopvangtoeslag via de belastingdienst. Zodoende worden de kindplaatsen deels door de gemeente gesubsidieerd. Het voorstel is om de peuterspeelzalaanbieder zich te laten registreren als aanbieder van kinderdagopvang met peuterwerk. Hierdoor kunnen ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag geen gebruik meer maken van een door de gemeente gesubsidieerde plaats. Hiervoor is evenwel de medewerking nodig van de aanbieder. Want harmonisatie gaat verder dan alleen het wijzigen van een registratie. De verwachte besparing bedraagt € 15.000.

Gebaseerd op de verstrekking over 2013 en de aanvraag 2014 is het op dit moment mogelijk om 13.000 van de 15.000 in te vullen. Een verdere bezuiniging wordt op dit moment niet haalbaar geacht.

Aanvullende ombuiging peuterspeelzaalwerk

De uitvoering van het peuterspeelzaalwerk vindt deels plaats vanuit een wettelijke taak en deels vanuit gemeentelijk beleid. In het kader van onze wettelijke taak betalen we in de vorm van subsidie de voor-schoolse educatie van doelgroepkinderen. Hiervoor, en voor het bevorderen van de kwaliteit van VVE (ook in het primair onderwijs) ontvangen wij in de OAB periode 2011-2014 jaarlijks een geormerkte bedrag van € 105.000 van het rijk. Dit bedrag wordt tot nu toe niet geheel besteed.

Daarnaast is een jaarlijks bedrag van € 177.000 begroot voor de betaling van het overige peuterspeelzaalwerk. Binnen ombuiging 9 (onderwijsondersteunende activiteiten) is een besparing van € 15.000 ingeboekt voor de harmonisatie van Dolfijn. We kunnen verder gaan door het eigen beleid voor peuterspeelzalen af te schaffen. Daarbij moeten we rekening houden met een overgangperiode. We houden dan alleen een budget voor de wettelijke verplichte plaatsing van doelgroepeuters in een VVE voorziening binnen de KOV, en voor instandhouding en verbetering van kwaliteit. Door dan ook met ingang van 2013 de bekostiging van alle doelgroepkinderen geheel ten laste te brengen van het geormerkte VVE budget, kan in 2013 aanvullend op ombuiging 9 € 37.000 worden bezuinigd op de uitgaven uit algemene middelen, in 2014 kan eenzelfde bedrag worden bezuinigd. In 2015 kan, onder gelijkblijvende omstandigheden, € 68.000 worden bezuinigd. Vanaf 2016 kan, onder gelijkblijvende omstandigheden, een bedrag van € 110.000 structureel worden bezuinigd. Voor de doelgroep hebben we een budget nodig van € 158.000, waarvan € 105.000 geormerkte middelen van het rijk. Uit de eigen middelen blijft dan vanaf 2016 een bedrag van € 53.000 jaarlijks op de begroting staan voor de doelgroep. Deze bezuiniging is dan inclusief de eerdere taakstelling van € 15.000 (ombuiging 9).

Gezien de verleningen voor 2013 is het op dit moment mogelijk om 31.000 in te vullen. Voor 2014 en verder is de invulling van de taakstelling afhankelijk van het definitieve besluit van de raad om geen peuterspeelzaalwerk meer te ondersteunen. Bij de vaststelling van de begroting in november 2012, heeft de raad het besluit hieromtrent uitgesteld. De raad wil weten wat de gevolgen zijn als ouders geen aanspraak kunnen maken op de kinderopvangtoeslag, en wat de kosten zijn als voor die specifieke groep het mogelijk blijft gebruik te maken van een gesubsidieerde plaats. In december 2012 zou het gaan om ongeveer 20 peuters bij de Skar en bij Dol-fijn ging het om 40 peuters (deze aantallen kunnen de afgelopen maanden zijn gewijzigd onder invloed van de toenemende werkloosheid). Dat zou neerkomen op minimaal € 70.000 aan subsidie. Eén en ander is afhankelijk van de kosten voor een kindplaats en de omvang van de ouderbijdrage. De ouderbijdrage wordt gerelateerd aan die in de kinderopvang, maar ligt circa 10% hoger omdat de kosten voor het peuterspeelzaalwerk hoger zijn.

3 Ruimtelijke ontwikkeling, bouwen & wonen

E. Omgevingsvergunning, toezicht en handhaving

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
14. Afschaffen bomenverordening	Ombuigingsscenario's cat. 3/4	30	75	75	75	75
Gerealiseerd		30	75	75	75	75
Nog in te vullen		0	0	0	0	0

Ombuiging 14. Afschaffen bomenverordening

Wij willen de kwaliteit van de leefomgeving behouden en waar mogelijk verbeteren. Een van de instrumenten die wij daarvoor inzetten is de bomenverordening. In deze verordening zijn regels vastgelegd over de bomenkap. De veronderstelling die achter deze bomenverordening ligt, is dat hiermee overmatig bomenkap door onze burgers wordt voorkomen. Wij denken echter dat veel van onze burgers juist in onze gemeente (zijn gaan) wonen omdat zij het groene karakter waarderen. Daarnaast constateren wij dat veel bomen eigendom zijn van de gemeente zelf. Voor deze bomen blijft de keuze van al dan niet kappen, ongeacht het bestaan van een bomenverordening, de verantwoordelijkheid van de gemeente. Bij deze keuze zullen wij blijven uitgaan van bestaande kaders als het groenstructuurplan. Wij vinden het dan ook verantwoord om de bomenverordening af te schaffen en de verantwoordelijkheid voor het al dan niet kappen van bomen bij de eigenaar te laten.

De afschaffing van de Bomenverordening zal worden geëffectueerd na vaststelling van de lijst met monumentale bomen en na aanpassing van de APV, waarin kapbepalingen voor de monumentale bomen en overige kapbepalingen worden opgenomen. In de eerste helft van 2013 wordt gewerkt aan het samenstellen van de lijst met monumentale bomen. De definitieve lijst met monumentale bomen zal voor vaststelling ter inzage worden aangeboden aan de raad. De aanpassing van de APV staat op de lange termijn agenda voor de raadsvergadering van september 2013.

4 Milieu, natuur & duurzaamheid

B. Bos-, landschaps- en natuurbescherming

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
11. Overdragen grootschaliger bos en landschap	Ombuigingsscenario's cat. 3/4			68	68	68
Gerealiseerd				0	0	0
Nog openstaande taakstelling				68	68	68
Landschapsontwikkelingsplan	Aanvullende maatregelen 2013	35	35	35	35	35
Gerealiseerd		35	35	35	35	35
Nog openstaande taakstelling		0	0	0	0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 11. Overdragen grootschaliger bos en landschap

Wij willen onze inwoners en recreanten de mogelijkheid bieden te ontspannen en te verblijven in een natuurlijke omgeving. De aanwezige waarden met betrekking tot flora en fauna willen wij beschermen en waar nodig ontwikkelen. Wij zijn van mening dat andere landschapsbeheerders dit op een kostenefficiëntere wijze kunnen realiseren dan wij dat kunnen. Het beheer van bossen is immers geen kerntaak van de gemeente, terwijl dit bij deze partners wel het geval is. De uiteindelijke financiële consequenties zijn vanzelfsprekend mede het gevolg van de onderhandelingen met geïnteresseerden voor overname. Onze bossen zijn goed onderhouden en regelmatig voorzien van nieuwe aanplant. Hierdoor zijn in de toekomst goede houtopbrengsten te realiseren. Dit zal worden meegenomen in de op te stellen beheersovereenkomsten. Vooralsnog verwachten wij vanaf 2015 een besparing van € 68.000 op personeelskosten te kunnen realiseren. Onderzoek wordt 2^e kwartaal opgestart

Ombuiging 24. Heroverwegen LOP (amendement ombuiging)

Het huidige LOP loopt tot en met 2015. Er zijn wel projecten in uitvoering die langer doorlopen. In de begroting is besloten tot een halvering van het budget en gedeeltelijke vrijval van de reserve LOP. Deze ombuiging is met ingang van 2013 gerealiseerd. Met het overblijvende budget wordt zoveel mogelijk van de ambitie gerealiseerd, conform de jaarlijkse 'Evaluatie Landschapsontwikkelingsplan'.

C. Plantsoenen en parken

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
12. Openb. groen: meer mobiliseren bewoners	Ombuigingsscenario's cat. 3/4				0	0
13. Onderhoud bepaalde parken, hertenkamp, kinderboerderij door groepen particulieren	Ombuigingsscenario's cat. 3/4			80	80	80
Gerealiseerd				0	0	0
Nog in te vullen				80	80	80
Gemeentelijke begraafplaatsen en aula's	Begrotingsscan	25	25	25	25	25
Gerealiseerd		0	0	0	0	0
Nog in te vullen		25	25	25	25	25

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 12. Openb. groen: meer mobiliseren bewoners

In de raadsvergadering van september 2011 lag het groenbeleidsplan ter besluitvorming voor. Bij de behandeling van dit voorstel heeft u door middel van een amendement het alternatief "beeldkwaliteit accent" als gewenst onderhoudsniveau vastgesteld. Bij dit scenario was sprake van een jaarlijks tekort van € 120.000 dat structureel gedekt zou kunnen worden uit een andere manier van werken, efficiënter beheer door extra omvormingen en de mééropbrengst van de intensivering van de verkoop van snippergroen. Verder heeft u de opdracht gegeven te onderzoeken hoe bewoners kunnen worden betrokken bij het onderhoud van de openbare ruimte. Op dit moment loopt binnen een aantal wijken een pilot waarbij burgers worden betrokken bij het groenonderhoud. De resultaten van deze pilots zijn positief. De burgers die wij over dit onderwerp hebben gesproken in het ombuigentraject staan eveneens positief tegenover het betrekken van bewoners bij het onderhoud van hun wijk. Belangrijke randvoorwaarde lijkt wel te zijn dat ook de zeggenschap bij de wijkbewoners moet komen te liggen. De wijkbewoners krijgen daar waar mogelijk de verantwoordelijkheid voor de inrichting en het onderhoud van het groen in hun wijk. De gemeente ondersteunt hier (binnen randvoorwaarden) in met kennis en door het beschikbaar stellen van materialen. Verder controleren wij of een minimaal onderhoudsniveau wordt gerealiseerd.

Belangrijk neveneffect van deze werkwijze is dat de sociale cohesie in de wijk wordt bevorderd. Deze werkwijze past in het bredere beeld van het mobiliseren van burgers. Wij zien hier een overlap met de inzet van wijkteams zoals ook in de voorstellen 2 en 4 naar voren komt. Wij zien deze ombuiging niet als besparingsmogelijkheid, maar als mogelijkheid om tot het door de raad vastgestelde "beeldkwaliteit accent" te komen. Waar mogelijk kunnen extra accenten worden gecreëerd ten opzichte van de reguliere beeldkwaliteit van het groen in de wijk.

Er zijn op dit moment pilots om bewoners te betrekken bij en het onderhoud van groen. Dit zijn o.a. park Bato's wijk en Hartenstein als ook de bewonersvereniging Doornenkamp te Heesum welke meewerkt in een deel van de groenvoorziening in de wijk. Ook zijn er inmiddels contacten gelegd met de bewonersvereniging Kievitsdel om te komen tot een participatieproject.

De groep vrijwilligers die sinds het voorjaar van 2012 meehelpt met het onderhoud van park Bato's Wijk in Oosterbeek is zeer enthousiast. De vrijwilligers vervullen werkzaamheden die bijdragen aan het behalen van het vastgestelde niveau 'Accent'. Echter, het is een voorzichtig begin. Het niveau 'Accent' wordt nog niet gehaald. Enerzijds doordat het gemeentelijke deel van het beheer nog niet optimaal is, anderzijds omdat de hoeveelheid werk die door vrijwilligers wordt verzet niet opweegt tegen de totale hoeveelheid werk die nodig is om het vastgestelde niveau te behalen. Het blijft immers vrijwilligerswerk. Daarnaast is de ureninzet van eigen dienst voor begeleiding van de vrijwilligers hoger dan de ureninzet voor aansturing van een aannemer als Permar.

Pro Persona is in Wolheze gestart met het inzetten van cliënten. De gemeente verzorgt het basisonderhoud (beeldkwaliteit sober) en Pro Persona zal zorgen voor de "plus".

Ombuiging 13. Onderhoud bepaalde parken, hertenkamp, kinderboerderij door groepen particulieren

In aanvulling op voorstel 12 is besloten om het onderhoud van bepaalde parken, het hertenkamp en de kinderboerderij over te dragen aan groepen particulieren. Wij denken hierbij aan vormen van "georganiseerde vrijwilligheid", bijvoorbeeld in de vorm van een stichting. Voor de realisatie van dit onderhoud kunnen zij werken met sponsorbijdragen van bedrijven. Belangrijk neveneffect van deze werkwijze is dat de sociale betrokkenheid van deze groepen en bedrijven kan toenemen. Wij verwachten met deze ombuiging door afbouw van personele en materiële inzet een besparing te kunnen realiseren van € 80.000.

Gelet op de termijn van de voorgestelde ombuiging zijn in 2013 de voorbereidingen opgestart. Inmiddels is er een verkennend gesprek gevoerd met een geïnteresseerde instantie. Voor wat betreft het onderhoud aan de parken zie ombuiging 12. De winst met vrijwilligers in de parken ligt meer in de verhoging van het kwaliteitsniveau dan in een financieel voordeel.

Gemeentelijke begraafplaatsen en aula's

Wij hebben de mogelijkheden onderzocht om externe partijen te betrekken bij het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke aula's en begraafplaatsen. Op die manier wilden wij, in aanvulling op de taakstelling van € 25.000 die reeds was opgenomen in de begroting 2010, een besparing van € 25.000 realiseren. Het onderzoek heeft uitgewezen dat de taakstelling op deze wijze niet haalbaar is. Er komt een voorstel om de taakstelling te behalen op de vaste kosten.

G. Milieu Educatie Centrum

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
Milieu Educatie Centrum	Aanvullende maatregelen 2013		55	55	55	55
Gerealiseerd			55	55	55	55
Nog in te vullen			0	0	0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 23. Realiseren NME doelen in het basisonderwijs (amendement ombuigingen)

Gemeente Renkum en Staatsbosbeheer werken samen aan het oprichten van een Stichting (of andere samenwerkingsvorm) die tot doel heeft het zo zelfstandig mogelijk laten uitbaten van 'De Beken' op het gebied van duurzaamheid, natuur- en milieueducatie/informatie, lokale economie, werkgelegenheid voor specifieke doelgroepen samen met vrijwilligers, toerisme & recreatie: horeca gericht op duurzaamheid passend binnen het groene imago van de gemeente Renkum, gekoppeld aan een informatiecentrum voor natuur, duurzaamheid en milieu. Met deze stichting zullen productafspraken gemaakt worden voor het bereiken van beleidsdoelstellingen die op dit moment door het MEC worden ingevuld, in ruil voor een subsidiebijdrage. Invulling van de taakstelling wordt bereikt door het vrijgevalle deel van het materieel budget (€ 6.000) samen met het afboeken van € 49.000 p-budget.

6 Verkeer**A. Verkeersmaatregelen**

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
15. Verkeersmaatr. i.c.m. regulier gepland onderhoud	Ombuigingsscenario's cat. 3/4	15	15	15	15	15
Gerealiseerd		15	15	15	15	15
Nog in te vullen		0	0	0	0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 15. Verkeersmaatregelen. i.c.m. regulier gepland onderhoud

In mei 2013 heeft u een raadsbrief ontvangen waarin wij de herprioritering van het MUP in kaart hebben gebracht. Hieruit blijkt dat deze ombuigingen weliswaar te verwerken zijn, maar dat vanaf 2013 een flinke herprioritering van de MUP-projecten hierdoor onoverkomenlijk is.

7 Sport, kunst & cultuur**A. Kunst, cultuur en cultuureducatie**

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
17. Prestatieafspraken obv 'culturele loopbaan'	Ombuigingsscenario's cat. 3/4		75	75	75	75
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			75	75	75	75
18. K&C: alleen inzetten op kernkwaliteiten	Ombuigingsscenario's cat. 3/4		45	45	45	45
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			45	45	45	45

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Prestatieafspraken obv 'culturele loopbaan'

Voor de invulling van de bezuiniging van € 75.000 v.a. 2014 e.v. komt de bijdrage van de gemeente aan de cursusgelden voor cursisten tot 18 jaar te vervallen. 't Venster biedt m.i.v. het schooljaar 2013-2014 geen cursussen aan, die door de gemeente worden gesubsidieerd.

Door de gemeentelijke inzet te verleggen van een bijdrage in cursusgelden naar een bijdrage in binnenschoolse cultuureducatie (Fase 1 en 2 van de culturele loopbaan) wordt invulling gegeven aan ombuiging 17.

Deze ombuiging in financiering en inzet van middelen betekent ook een behoorlijke ombuiging van 't Venster als organisatie. In de gesprekken heeft 't Venster de zorg geuit, of zij als organisatie nog wel kunnen blijven bestaan. Inmiddels zijn er op basis van onze bezuiniging arbeidsrechtelijke procedures gestart om de bezuiniging in te kunnen vullen.

Ombuiging 18. K&C: alleen inzetten op kernkwaliteiten

M.i.v. 2014 staat er een taakstelling van € 45.000 op het huidige budget. Daarnaast heeft Ombuigingvoorstel 4 stopzetten waarderingssubsidies voor € 15.000 betrekking op dit budget. Vanuit dit budget moet ook een bijdrage worden geleverd aan de taakstelling voor het aanvullende voorstel "subsidies en bijdrage derden".

Vanaf 2014 wordt ingezet op activiteiten t.b.v. de kernkwaliteiten Airborne geschiedenis en de kunstenaarskolonie.

Het gaat hierbij om de financiële ondersteuning van Airborne (herdenking, nevenactiviteiten en museum), Kunstenaarskolonie: activiteiten, collectie en musea) Door de inzet aan te scherpen op de gemeentelijke kernkwaliteiten wordt invulling gegeven aan ombuiging 18.

B. Openbaar bibliotheekwerk

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
19. Prestatieafspraken	adhv Ombuigingsscenario's		80	180	180	180
bibliotheekbeleidskader	cat. 3/4					
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			80	180	180	180

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Productenboek bibliotheek

In 2013 zetten we in op de op de invulling van de bibliotheekfunctie, we onderscheiden hierbij de volgende vier categorieën:

1. De wettelijke taak
De gemeente heeft de wettelijke taak, wanneer er een bibliotheek aanwezig is, de abonnementen voor de jeugd t/m 14 jaar gratis te verstrekken. Wij willen dat de bibliotheek voor de uitvoering van deze wettelijke taak i.s.m. het primair onderwijs inzet op het project “bibliotheek op school”. Hierbij wordt de leesbevordering in het basisonderwijs gemonitord.
2. Uitvoering van het gemeentelijk beleid
In het bibliotheekbeleidskader zijn gemeentelijke beleidsdoelstellingen opgenomen waarbij wij een rol zien weggelegd voor de bibliotheek. Tevens kan de bibliotheek worden gevraagd producten in te zetten voor aanpalende gemeentelijke beleidsterreinen. Hierbij kan worden gedacht aan informatievoorziening (WMO), participatie en toeleiding tot de arbeidsmarkt zoals werk@renkum, taalstimulering voor volwassenen en media-educatie voor ouderen. Daarnaast wordt de ondersteuning van voorschoolse voorzieningen en onderwijs, het vermindering van onderwijsachterstanden (peuters, kleuters, basisschool, voortgezet onderwijs in deze categorie opgenomen.
3. Samenwerking met maatschappelijke organisaties
De bibliotheek is voor de gemeente één van de lokale partners die de participatie en zelfredzaamheid van alle burgers in de moderne maatschappij ondersteunt en verhoogt. Wij vragen de bibliotheek, in samenwerking met andere maatschappelijke organisaties, bij te dragen aan het vergroten van de betrokkenheid van burgers op diverse maatschappelijke initiatieven, waarbij eigen kracht, initiatief en onderlinge zorg maximaal benut kunnen worden. Daarbij wordt gezocht naar de synergie in de bestaande activiteiten en de verbinding met nieuwe ontwikkelingen, zoals aansluiting bij lokale festiviteiten en landelijke thema.
4. De autonome bibliotheektaken: De bibliotheek heeft naast de bovengenoemde zaken ook een eigen rol en verantwoordelijkheid bij het leveren van diensten zonder een gemeentelijke opdracht. De bibliotheek opereert als cultureel ondernemer. Dat betekent dat zij zich sterk oriënteert op hun omgeving en actief nagaat welke bijdrage zij kunnen leveren. De bibliotheek ontwikkeld op eigen kracht activiteiten en diensten, met verwerving van andere inkomsten dan gemeentelijke subsidies. Tevens is de bibliotheek als cultureel ondernemer zelf verantwoordelijk voor de continuïteit van uw eigen stichting.

Naar aanleiding van de taakstelling heeft de bibliotheek de mogelijkheden in kaart gebracht om bibliotheek functie voor de wettelijke taak uit te voeren vanaf 2015 en de taakstelling te behalen. Het door uw raad beschikbaar gestelde bedrag wordt ingezet voor de wettelijke taak van de bibliotheek. De taakstelling zal worden gehaald op huisvesting, daarvoor worden de huidige bibliotheekvoorzieningen gesloten, Doorwerth m.i.v. 2014 en Renkum zodra het MFC 3b4 klaar is. Aangezien het om langlopende huurcontracten gaat, ontstaan er frictiekosten, waar een oplossing voor moet worden gevonden.

Voor de certificering dient er een volwaardige bibliotheek te zijn in de gemeente. Gekozen is om hiervoor de bibliotheek in Oosterbeek te gebruiken, aangezien dit gebouw de meeste ruimte heeft, de laagste huisvestingslasten en het project werk@renkum plaatsvindt (past niet op andere locaties).

Tevens zijn we in gesprek over de ontwikkeling van een grotere regionale backoffice in samenwerking met de backoffice van de bibliotheek Arnhem, voor productontwikkeling en overhead, zoals directievoering, pr en marketing, p&o en financiële administratie ligt een samenwerking met de bibliotheek Arnhem voor de hand.

Bovenstaande zal leiden tot realisatie van de ombuigingen op bibliotheekwerk.

C. Monumenten

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
Monumenten	Aanvullende maatregelen 2013	30	30	30	30	30
Gerealiseerd		30	30	30	30	30
Nog in te vullen		0	0	0	0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Aanvullende ombuiging monumenten

Wij stellen voor niet langer instandhoudingssubsidies te verstrekken aan eigenaren van beschermde gemeentelijke monumenten. Hierdoor vervalt tevens de provinciale subsidie (koppelsubsidie). Dit besluit raakt 150 objecten (en daarmee ca. 130 eigenaren). Zij verliezen dan tevens aanspraak op een (aanvullende) subsidie van de provincie Gelderland. Die verlangt cofinanciering van de gemeente bij het verstrekken van een provinciale bijdrage, die overigens nooit hoger is dan de gemeentelijke. De gemeentelijke subsidiefaciliteit is tussen 2003-2010, toen de gemeentelijke monumentenlijst toenam van 75 naar 150 stuks, altijd als 'compensatie' aangevoerd in relatie tot de beperkingen die de monumentenstatus voor de eigenaar van het vastgoed met zich meebrengt. De regeling is per 1-1-2013 beëindigd.

D. Sport algemeen

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
MFC 3b4	Aanvullende maatregelen 2013	100				
Gerealiseerd		100				
Nog in te vullen		0				

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

MFC 3b4

De taakstelling is ingevuld. Definitieve besluitvorming van het plan MFC 3b4 zal in september 2013 plaatsvinden. Hierbij wordt u ook gevraagd om het krediet ter beschikking te stellen. Bij een positief besluit wordt de aanbesteding uitgeschreven middels de aanbestedingsvorm Engineering & Build.

E. Sportaccommodaties

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
Beheer en onderhoud sportterreinen	Begroting scan	100	100	100	100	100
Gerealiseerd		0	0	0	0	0
Nog in te vullen		100	100	100	100	100
Sport	Aanvullende maatregelen 2013			50	50	50
Gerealiseerd				0	0	0
Nog in te vullen				50	50	50

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Beheer en onderhoud sportterreinen en aanvullende ombuiging Sport (amendement aanvullende ombuiging 26)

In november 2012 is de kadernota sport aangenomen. Het voorstel is om de taakstelling te vinden binnen de drie peilers zoals zoals in de sportnota staat opgenomen.

1. herziening van het subsidiesysteem;
2. herziening van de tarievenstructuur;
3. heroriëntatie op de kwaliteit en kwantiteit van sportaccommodaties.

In 2013 is gestart om te komen tot een nieuw tarieven- subsidiebeleid ten aanzien van de sportaccommodaties. De eerste stap is het opstellen van een kaderstellende notitie die aan u wordt voorgelegd. De herziening van het tarieven- en subsidiebeleid moet leiden tot een gedeeltelijke invulling van de taakstelling. Daarnaast moeten de heroriëntatie op de kwaliteit en kwantiteit van de sportaccommodaties bijdragen aan de invulling van de taakstelling. Met de gebruikers van sportpark Hartenstein en Duitse Kamp loopt hiervoor een traject, waarbij de gebruikers zelf aan een haalbaarheidsplan werken.

8 Bedrijvigheid, recreatie & toerisme

C. Recreatie & toerisme

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
21. Promoten huidige toeristische activiteiten en stopzetten van de financiering van vernieuwing	Ombuigingsscenario's cat. 3/4	25	25	25	25	25
Gerealiseerd		25	25	25	25	25
Nog in te vullen		0	0	0	0	0
22. Airborne wandeltocht overlaten aan de sector	Ombuigingsscenario's cat. 3/4	16	16	16	16	16
Gerealiseerd		16	16	16	16	16
Nog in te vullen		0	0	0	0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Ombuiging 21. Promoten huidige toeristische activiteiten en stopzetten van de financiering van vernieuwing

Met betrekking tot het beleidsveld recreatie en toerisme willen wij ons vooral richten op de promotie van de huidige activiteiten en kwaliteiten binnen onze gemeente. Wij zijn van mening dat wij wonen in een aantrekkelijke gemeente die de toerist heel wat te bieden heeft. Deze kwaliteiten kunnen wij beter communiceren waardoor wij de toestroom van gasten kunnen verbeteren. Deze verbeteringslag is te maken door extra in te zetten op een nauwere samenwerking met de sector en het RBT-KAN. De ontwikkeling van nieuwe activiteiten laten wij over aan de sector. Wanneer er rendabele voorstellen vanuit de sector komen, zullen wij deze vanzelfsprekend stimuleren maar niet langer financieren. Voor het onderdeel ontwikkelen toeristisch product Landgoederen & buitenplaatsen geldt dat wij dat oppakken in overleg met de overige vier gemeenten uit Nieuw Gelders Arcadie. Wij boeken op het huidige budget van € 50.000 een besparing in van € 25.000. Dat betekent dat de besparing gevonden zal worden op de posten Groen goud, Toeristische initiatieven en het TROP.

Verbeteren van de samenwerking van de instellingen/bedrijven in het Renkums Beekdal is een belangrijk aandachtspunt voor 2013. Op die manier moet dit gebied bekendheid en grotere aantrekkingskracht krijgen bij en voor de toerist. RBT-KAN levert daarbij de benodigde ondersteuning en expertise. Dit is een proces dat naar verwachting in meerdere stappen zal worden doorlopen, ook ná 2013. Het betrekken van ondernemers in het centrum van Renkum maakt hier ook deel van uit. Ontwikkelen van het product 'Landgoedtoerisme' gebeurt langs twee sporen. Enerzijds via bestaande ambtelijke contacten met de groep van de vijf gemeenten Nieuw Gelders Arcadië(NGA) en anderzijds door lokale initiatieven te ondersteunen, zeker waar zij model kunnen staan voor toepassing binnen NGA. Verder is 2013 een belangrijk jaar om organisaties en bedrijven met een toeristische doelgroep voor te bereiden op het komende jubileumjaar van de Slag om Arnhem 2014. Ook daarbij is ondersteuning van RBT-KAN en van de Stichting Airborne Feelings van belang.

Ombuiging 22. Airborne wandeltocht overlaten aan de sector

Wij zijn van mening dat de Airborne wandeltocht een goed en rendabel evenement is. Met dit evenement bewijst de sector dat zij in staat is goede initiatieven te realiseren. Een financiële bijdrage van de gemeente is hiervoor geen noodzakelijke voorwaarde. Dit betekent dat wij een besparing kunnen realiseren door de subsidie aan de Airbornewandeltocht stop te zetten. Het betreft een bedrag van € 16.000.

Inmiddels heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de organisatie van de wandeltocht en de portefeuillehouder. Daarbij heeft eerstgenoemde ingestemd met beëindiging van de jaarlijkse subsidie per 01-01-2013 in combinatie met het afsluiten van een convenant met de gemeente. Die overeenkomst regelt de jaarlijkse inzet van gemeenteambtenaren bij allerhande zaken betreffende de logistiek van het evenement. Op die manier is voor alle partijen inzichtelijk welke inspanningen de gemeente jaarlijks en in natura aan de organisatie zal leveren.

Met de organisatie van de Airbornewandeltocht zijn afspraken gemaakt over (logistieke) ondersteuning van dit jaarlijkse evenement. Op deze manier is voor deze partij en voor de gemeente helder welke werkzaamheden in dit verband kosteloos worden uitgevoerd zonder dat dit ten koste gaat van de professionaliteit.

9 Burger, bestuur & organisatie

D. Bestuur en organisatie

Bijstellingen en ombuigingen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Herkomst	2013	2014	2015	2016	2017
Vergroten van de efficiency binnen de eigen organisatie	Ombuigingsscenario's cat. 1	200	300	400	400	400
Gerealiseerd		50	75	75	75	75
Nog in te vullen		150	225	325	325	325
Aanvullende efficiencytaakstelling	Aanvullende maatregelen 2013		100	200	300	300
Gerealiseerd			0	0	0	0
Nog in te vullen			100	200	300	300
Regionale uitvoeringsdienst	Voorjaarsnota 2012	49	49	49	49	49
Gerealiseerd		22	0	0	0	0
Nog in te vullen		27	49	49	49	49
Afbouwen specifieke activiteiten Economische Zaken en incorporeren in overige taakvelden	Ombuigingsscenario's cat. 2	50	50	50	50	50
Gerealiseerd		50	50	50	50	50
Nog in te vullen		0	0	0	0	0
Raadsbudget	Aanvullende maatregelen 2013	35	35	35	35	35
Gerealiseerd		35	35	35	35	35
Nog in te vullen		0	0	0	0	0
Vermindering politieke ambtsdragers	Circulaires AU			199	199	199
Gerealiseerd				0	0	0
Nog in te vullen				199	199	199
Nationaal Uitvoeringsprogramma	Circulaires AU			39	0	0
Gerealiseerd				0	0	0
Nog in te vullen				39	0	0

Hieronder wordt een toelichting gegeven.

Vergroten van de efficiency binnen de eigen organisatie en aanvullende efficiencytaakstelling

Inmiddels is voor alle teams een strategische personeelsplanning gemaakt en besproken met het management. De plannings per team zullen worden samengevoegd tot een organisatiebrede personeelsplanning. De ontwikkeling van de organisatie is verder opgepakt met onder andere de vorming van team BOR, de inkringing van het managementteam en de toetreding tot de ODRA. De taakstelling voor 2013 is daarmee voor een deel al ingevuld.

Regionale uitvoeringsdienst

De RUD, ODRA, is inmiddels per 1 april van start gegaan. De genoemde frictiekosten zullen worden meegenomen in de totale taakstelling die op de organisatie rust. Daarnaast heeft de ODRA in haar bedrijfsvoering de opdracht gekregen om in vier jaar de begroting met 5% (jaarlijks 1,25%) terug te brengen. Deze efficiencyvoordelen zullen naar rato per gemeente worden afgezet tegenover deze taakstelling.

Raadsbudget

De griffie heeft inmiddels in overleg met de werkgroep bezuinigingen naar het raadsbudget gekeken en komt tot het volgende voorstel om de benodigde bezuiniging van € 35.000 voor het jaar 2013 te realiseren.

Dit bedrag is gevonden in de volgende posten binnen het raadsbudget:

Databeheer + Notulen	11.000
Opleidingsbudget raad	6.000
Documentatie raad	500
Duale functies	1.000
Opleidingsbudget griffie	2.000
Representatie	4.500
Rekenkamercommissie	10.000
Totaal	35.000

De bezuinigingen zijn vooral gezocht in activiteiten die niet direct het raadswerk of de ondersteuning daarvan raken. Wel dient hier opgemerkt te worden dat de discussie in de raad, over o.a. de gevolgen van een nieuwe bestuursfilosofie voor het werk van de raad (andere werkprocessen), nog gevoerd zal moeten worden.

Vermindering politieke ambtsdragers

Van Rijkswege wordt een taakstelling opgelegd in het kader van de “Vermindering politieke ambtsdragers”. Voor zover nu bekend, betekent dit voor gemeente Renkum € 200.000 met ingang van 2015. De volgende besparingen zullen worden ingezet ter (gedeeltelijke) invulling van deze taakstelling.

- Representatie (onder dit budget worden o.a. de volgende activiteiten geboekt: informele deel raadsuitje; boerenkoolmaaltijd; bloemen; deel BBQ burgemeester; catering, koffie/thee, broodmaaltijden);
- ICT vergoeding raads- en commissieleden;
- Fractieondersteuning;
- Rekenkamercommissie.

Vooralsnog is het nog onduidelijk hoe en wanneer het Wetsvoorstel vermindering politieke ambtsdragers vorm gaat krijgen. De behandeling van dit initiatiefvoorstel is inmiddels wel hervat omdat het onderdeel is geworden van het regeerakkoord van het kabinet-Rutte II.

Nationaal Uitvoeringsprogramma

De algemene uitkering wordt voor de jaren 2011 tot en met 2014 in totaal met bijna € 99 miljoen verhoogd en in het jaar 2015 met € 122 miljoen verlaagd in verband met het Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP), een zogenaamde kasschuif. Het gedeelte van deze kasschuif bestemd voor het generiek ondersteuningsprogramma (€ 18 miljoen) zal niet via de algemene uitkering aan gemeenten worden uitgekeerd, maar wordt aan de VNG ter beschikking gesteld. Het overleg tussen de ministeries van BZK en Financiën en de VNG over de financieringswijze van het generieke ondersteuningsprogramma, heeft tot de volgende uitkomst geleid.

Het generieke ondersteuningsprogramma wordt door KING, onder regie van de VNG, voor de gemeenten uitgevoerd. De VNG ontvangt daarom het budget voor dit deelprogramma. Dit budget is conform afspraken tussen rijk en VNG opgebouwd uit € 18 miljoen uitname uit het gemeentefonds en € 10 miljoen rijksbijdrage.

Investeringskredieten

Inleiding

Een ‘investeringskrediet’ betreft een door uw raad beschikbaar gesteld bedrag voor een concrete investering. Uw raad kan dit bedrag beschikbaar stellen bij de begroting van een bepaald jaar, maar ook gedurende het jaar middels b.v. de voor- of najaarsnota.

Jaarlijks nemen we een meerjareninvesteringsplan op in de begroting. De inzet van de in dit plan genoemde vervangingsinvesteringen en investeringen in het kader van nieuw beleid is gedelegeerd aan ons college. In het vigerend inkoopbeleid zijn voldoende waarborgen opgenomen voor een doelmatige besteding van de beschikbaar gestelde middelen. De uitvoering van de investering vindt dan ook conform het inkoopbeleid plaats. Investeringskredieten worden continu bewaakt. Verwachte onder- en overschrijdingen worden bij elke rapportage van de beleidscyclus gefundeerd en beargumenteerd.

We maken onderscheid tussen vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vervangingsinvesteringen betreffen investeringen welke in het verleden gedaan zijn en die om technische danwel economische redenen vervangen dienen te worden. Binnen de meerjarenbegroting zijn voor deze vervangingen financiële middelen opgenomen. Deze vervangingsinvesteringen hebben dus geen financiële consequenties voor de begroting. De vervangingsinvesteringen worden daarom niet nader toegelicht.

Nieuwe investeringen betreffen investeringen die nog niet eerder aan u zijn voorgelegd ter goedkeuring. Dekking van deze investeringen is te vinden binnen de meerjarenbegroting (b.v. uit structureel nieuw beleid budget).

Beschikbaar stellen investeringskredieten

Hierna vindt u een nadere onderbouwing van een nieuw investeringskrediet. Wij vragen u om formele toestemming te verlenen voor dit krediet. De financiële consequenties zijn verwerkt in het desbetreffende programma.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Investering	Afs. termijn	Kapitaallasten				
			2013	2014	2015	2016	2017
Aanpassing sporthal Doorwerth	47	15	5	5	5	5	5
Totaal	47		5	5	5	5	5

Krediet voor in 2012 gestarte aanpassing sporthal Doorwerth

In de jaarrekening is uw Raad voorgesteld om uit het resultaat een bedrag van €17.000 te bestemmen voor aanpassing toe- en doorgankelijkheid sporthal Doorwerth. Dit willen we aanwenden voor incidentele kosten van aanpassingen van de sporthal Doorwerth die in 2012 waren gepland.

Daarnaast willen wij een krediet aanvragen voor een investering van € 47.000. Dat heeft meerjarige gevolgen want op investeringen wordt afgeschreven. Daardoor zal het jaarlijks beschikbare bedrag van € 20.000 afnemen met € 5.500 (jaarlijks bedrag voor investering). Indien uw Raad deze voorjaarsnota goedkeurt zal dit krediet worden opgenomen.

Voortgang investeringskredieten

Hierna rapporteren wij de voortgang van de openstaande investeringskredieten.

Investeringskredieten Concertzaal

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Renovatie concertzaal	648	459	189
Totaal	648	459	189

*) begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget

**) werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 maart 2013

Begin 2011 is de 1e fase van de renovatie van de Concertzaal afgerond. In september 2011 heeft uw raad ingestemd met het inzetten van het restantkrediet voor de renovatie 2e fase. In 2012 is een gedeelte van het krediet benut om een terras aan te leggen.

Medio 2012 is een nieuwe fondswervingscampagne gestart. De uitvoering van de bouwkundige voorzieningen aan de binnenzijde van het pand zijn aangehouden en worden meegenomen in de uitwerking van de definitieve plannen.

Investeringskredieten Verkeersmaatregelen

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Europalaan Waterwg tot Kloosterk	20	20	0
O'beek ZO (30km) WE-5	75	75	0
Aanpassen inritconstructies (WE-+6)	50	48	2
Fietsp.Fonteinallee-Noordberg N225	250	-76	326
Dorpsstr.rode fietssuggestiestroken	0	0	0
Schoolomgeving/-routes	110	108	2
Totaal	505	176	329

*) begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget

**) werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 maart 2013

Toelichting

Europalaan Waterweg tot Kloosterkampstraat

In 2012 is een financiële bijdrage geleverd aan de aanpassingen van de Europalaan in het kader van Bergerhof. Deze werkzaamheden vinden plaats in 2013.

Oosterbeek zuidoost 30 km/uur

De grootste werkzaamheden voor dit project zijn begin 2013 afgerond. Op enkele kleine aanpassingen na, is het werk dus gereed.

Aanpassen inritconstructies

Deze eerste fase van dit project is in 2012 afgerond. Daarmee zijn de inritconstructies en 30 km-entrees in Doorwerth, Heveadorp en Wolfheze uniform ingericht. Afhankelijk van de herprioritering van het MUP volgen Oosterbeek, Renkum en Heesum in 2013 of later.

Fietspad Fonteinallee-Noordberg N225

Er is uitsluitend over de eigendomskwestie tussen de provincie en een particuliere eigenaar, nabij de Broekhorst. De particulier kan aantonen dat hij de grond die wij nodig hebben voor het fietspad in eigendom heeft. Dit heeft tot gevolg dat wij een alternatieve route moeten onderzoeken. Behalve dat dit extra tijd kost, zullen ook de totale kosten naar verwachting hoger worden, hoeveel dit is, is op dit moment nog niet bekend. Wij zullen er in dat geval ook alles aan doen extra subsidie bij de provincie en de Stadsregio Arnhem Nijmegen te verkrijgen.

Dorpsstraat rode fietssuggestiestroken

Dit project wordt meegenomen in het rioolproject Dorpsstraat-Leeuwenstraat, uitvoering in 2014.

Schoolomgeving/-routes

De afgelopen jaren hebben wij nagenoeg alle schoolomgevingen aangepakt, door het plaatsen van het bekende kleurige Julie-materiaal en kleine infrastructurele aanpassingen. In 2013 staan de laatste scholen op de planning, evenals kleine aanpassingen in het reeds geplaatste materiaal. Hiermee wordt dit project in 2013 afgerond.

Investeringskredieten Riolering

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Riolering Benedendorpseweg	359	118	241
Bergingsbezinkbassins	86	0	86
Riolering project C. Schadeweg	0	3	-3
Riolering project J.v. Riebeeckweg	995	128	867
Riolering project Dorpsstraat e.o.	50	24	26
Vorb.riolering Zuiderb-Ploegs-Fang	0	1	-1
Rioolgem. verv. (elec/15jr)	510	443	67
Rioolgem. verv. (persleid./45jr)	45	0	45
Aanschaf/-leg meetnet afvalwaterk.	107	70	37
Voorber.kred.gr.berg.Br.Streeflandwg	88	77	11
Groene bergingen Br.Streeflandweg	2.310	1	2.309
Totaal	4.549	864	3.685

*) begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget

**) werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 maart 2013

Toelichting**Riolering Benedendorpsweg**

Project is gereed en opgeleverd in 2012.

Bergbezinkbassins

Overdracht van bassins door het Waterschap moet nog worden gedaan.

Riolering project Cornelia Schadeweg

Project is in voorbereiding, bestek en tekeningen definitief gemaakt gereed gemaakt medio mei.

Aanbesteding medio juni. Uitvoering medio september.

Riolering project Jan van Riebeeckweg

Project is in uitvoering en loopt tot medio juli.

Riolering project Dorpsstraat

Project wordt projectmatig opgepakt en door een geïntegreerd contract in de markt gezet. De initiatieffase is in 2012 afgerond en het project bevindt zich in de contractfase, waarin intergraal eisen en randvoorwaarden geïnventariseerd worden. Aanbestedingprocedure start in juli 2013. De ontwerpfasen start medio oktober 2013. De uitvoeringsfase start medio maart 2014.

Voorbereiding riolering project Zuiderbeekweg - Ploegseweg

Project wordt integraal en in samenwerking met G5 partners voorbereid en uitgevoerd.

Rioolgemalen vervangen

Project is in uitvoering. De pompgemalen Nico Bovenweg en Van Ingenweg zijn in bedrijf. De inrichting van de openbare ruimte/omgeving wordt in de 2^e kwartaal 2013 uitgevoerd. De realisatie van de pompemaal Marienberg is nu in uitvoering. Oplevering van het project is eind april. Daarna zal de meerjarige onderhouds termijn ingaan.

Aanschaf/ -leg meetnet afvalwaterketen

Op diverse locaties in het rioolsysteem zijn meetpunten aangebracht. De meetgegevens worden opgenomen in een centrale database. De testfase is nog niet afgerond, mede vanwege extra werkzaamheden en de toevoeging van de 3 hoofdgemalen. Project wordt medio juli 2013 opgeleverd.

Groene bergingen Bram Streeflandweg

Project is 26 april aanbesteed. De uitvoering start in mei.

Investeringskredieten Wegen, straten en pleinen

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Openbare verlichting Benedendorpsweg	132	37	95
Totaal	132	37	95

*) *begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget*

**) *werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 maart 2013*

Toelichting

Eindafrekening wordt opgemaakt, werkzaamheden zijn opgeleverd.

Investeringskredieten ICT

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Weblogic Suite	50	17	33
BAG-WOZ	33	31	2
ICT uitwijk apparatuur	65	62	3
ICT uitwijk software	24	18	6
KCC: telefonie uitbreiding	10	10	0
Migratie Corsica	10	0	10
Totaal	192	137	54

*) *begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget*

**) *werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 maart 2013*

Toelichting

De meeste lopende investeringen (BAG-WOZ, ICT Uitwijk en KCC telefonie uitbreiding) zijn nagenoeg afgerond. Dit heeft niet geleid tot onder- of overschrijdingen van de investeringsbedragen. De overige lopende investeringen (WebLogic Suit en Migratie Corsa) worden dit jaar uitgevoerd.

Gelet op de ontwikkelingen m.b.t. mogelijke regionale samenwerking is kritisch gekeken naar de geplande (vervangings-) investeringen. Dit heeft er toe geleid dat enkele investeringen vooralsnog niet in uitvoering genomen worden of uitgesteld worden naar volgende jaren.

Actueel meerjareninvesteringsplan

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Investering	Jaar van investering	Afs. termijn	Kapitaallasten				
				2013	2014	2015	2016	2017
Vervanging 2012	192	2012	4	34	56	54	51	25
Vervanging 2013	727	2013	4	117	202	205	195	95
Vervanging 2014	364	2014	4	0	64	107	102	98
Totalen	1283			151	322	366	348	218

De financiële consequenties van het meerjareninvesteringsplan zijn meegenomen in de exploitatie. Wij verwijzen u hierbij naar de genoemde mutaties bij programma 9.

Investeringskredieten facilitair

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Inventaris gem.huis 20 jaar	59	32	27
Inventaris gem.huis 15 jaar	13	5	9
Inventaris gem.huis 10 jaar	9	0	9
Inrichting voorruimte trouwzaal	14	14	0
Totaal	95	52	44

*) begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget

**) werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 maart 2013

Toelichting

De vervanging van meubilair krijgt in 2013 een vervolg. In 2012 en begin dit jaar zijn met name bij de vervanging van het meubilair grote slagen gemaakt. De verwachting is dat de afronding van het vervangen van het meubilair dit jaar grotendeels gerealiseerd kan worden.

Bij de overige investeringen voor dit jaar zal kritisch gekeken worden of vervanging direct noodzakelijk is of dat afgeschreven apparatuur nog enige jaren mee kan.

De inrichting voorruimte trouwzaal is begin 2013 afgerond. De inrichting is naar wens en het gebruik voldoet naar verwachting.

Investeringskredieten Onderwijshuisvesting

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Radar kooklokaal 2009 rvs 09'2009	54	0	54
1e inr/olp 7e,34e en 35e groep Radar	36	0	36
Radar kozijnen inclusief glas	173	0	173
Nieuwbouw Radar/ABS Utr.weg	2.706	-535	3.241
Parkeerverhardingen etc. Radar/ABS	100	0	100
Ondergrondse aansluit. Utr.weg	64	0	64
4 keer olp eerst inr.groep 36 t/m 39	46	0	46
Perm. Uitbreiding Dorenweerd College	1.500	0	1.500
Vrb. Uitbreiding Dorenweerd College	0	110	-110
Totaal	4.679	-425	5.104

*) begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget

**) werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 maart 2013

Toelichting

Speciaal onderwijs

De punten 1 t/m 3 en 7 betreffen de aanpassingen en 1^e inrichting/onderwijsleerpakket voor de locatie aan de Wijnand van Arnhemweg. Deze aanpassingen zijn nog niet uitgevoerd en worden integraal meegenomen met de uitvoering van scenario B van het door u vastgestelde IHP. Hiervoor wordt u in de loop van 2013 nog een voorstel gedaan.

De punten 4 t/m 6 betreffen de investeringen voor Radar/ABS die beschikbaar zijn gesteld voor realisatie nieuwbouw aan de Utrechtseweg. Voor nieuwbouw aan de Utrechtseweg is een aanbesteding gehouden voor de ontwerpende partijen. Hiervoor heeft inmiddels gunning plaatsgevonden en is het voorbereidingkrediet verstrekt. Het restant van het door u beschikbaar gestelde krediet wordt in termijnen verstrekt na opdrachtverstrekking van de aannemer(s).

Permanente uitbreiding Dorenweerd College

De punten 8 en 9 hebben betrekking op de uitbreiding van het Dorenweerd College. Op 30 januari 2013 heeft u ingestemd met permanente uitbreiding van het Dorenweerd College. Inmiddels is de bouw aanbesteed en heeft er gunning plaatsgevonden binnen het door u vastgestelde budget. Daarnaast heeft u een amendement aangenomen voor het beschikbaar stellen van een duurzaamheidslening. Met het Dorenweerd College worden hier afspraken over gemaakt. Uitgangspunt hierbij is dat deze lening in tien jaar wordt afgelost.

Investeringskredieten Tractie

Bestaande investeringen

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting totaal *)	Werkelijk totaal **)	Restant
Maai/laad combiwagen (Panda)	32	32	0
Totaal	32	32	0

*) begroot, dit betreft het totaal van het beschikbaar gestelde budget

***) werkelijk, dit betreft de werkelijke uitgaven / inkomsten tot en met 31 december 2012